

37362

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİME ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARDA
ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

37362

özet yok

Kürşat KÖSEOĞLU
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Dilek GÖZÜTOK

Ankara 1994

ÖNSÖZ

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin yüksek lisans çalışmaları için öngördüğü bu araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretime öğretmen yetiştiren tek kurum olan Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının yeterliklerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem, amaçlar, sayıltı, sınırlılık ve tanımlara, ikinci bölümde yonteme ilişkin bilgilere, üçüncü bölümde bulgular ve bulgularla ilgili yorumlara ve dördüncü bölümde ise özet, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın her aşamasında değerli görüşleriyle beni yönlendiren ve yardımlarının esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Dilek Gözütok'a teşekkürlerim sonsuzdur.

Yüksek lisans çalışmalarım sırasında bana değerli yardım ve katkılarda bulunan tüm hocalarıma, özellikle Prof. Dr. Fatma Varış'a, Prof. Dr. Tanju Gürkan'a, Yrd. Doç. Dr. Suat Pektaş'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın her aşamasında yanımda bulunan sevgili eşime ve bana lisans üstü öğrenim olanağı tanıyan aileme teşekkür ederim.

Kürşat KÖSEOĞLU

Haziran, 1994

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

(Adı ve Soyadı)

(İmza)

Başkan:.....

Üye:.....

Üye:.....

Tezin kabul edildiği tarih:.....

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	iv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	vi
BÖLÜM	
I. GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	12
Önem.....	12
II. YÖNTEM.....	14
Araştırma Modeli.....	14
Evren ve Örneklem.....	14
Sayıtlılar.....	15
Sınırlılıklar.....	15
Tanımlar.....	16
Kisaltmalar.....	16
Veriler ve Toplanması.....	16
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	17
III. BULGULAR VE YORUMLAR.....	19
Kişisel ve Akademik Özellikleri Yönünden Öğretim Elemanlarının Durumu.....	19
Kişisel ve Akademik Özellikleri Yönünden Öğrencilerin Durumu.....	24
Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	27
Öğretim Elemanlarının Öğretim Süreçlerindeki Yeterliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	27
Öğretim Elemanlarının Okul İçi İlişkilerindeki	

Yeterliklerine ilişkin Bulgular ve Yorumlar.....	53
Öğretim Elemanlarının Yeni Kaynaklara Ulaşma ve Yararlanma Yeterliliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	63
Alt Amaçlara İlişkin Grafikler	68
IV. ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	72
Özet.....	72
Sonuç.....	73
Öneriler.....	75
KAYNAKÇA.....	77
EKLER.....	85

ÇİZELGELER LİSTESİ

ÇİZELGE	Sayfa
1. ULAŞILMAK İSTENEN-ULAŞILAN VE ANKETİ GEÇERLİ SAYILAN EVREN GRUPLARININ SAYISAL DAĞILIMI.....	16
2. ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI.....	19
3. ÖĞRETİM ELEMANLARININ YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	20
4. ÖĞRETİM ELEMANLARININ YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ HİZMET SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	21
5. ÖĞRETİM ELEMANLARININ TÜRK ÖĞRETİMEN KOLEJİ'NDEKİ HİZMET SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	21
6. ÖĞRETİM ELEMANLARININ İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA HİZMET YAPMALARINA İLİŞKİN DAĞILIMI.....	22
7. ÖĞRETİM ELEMANLARININ EN SON ALDIKLARI AKADEMİK DERECEYE İLİŞKİN DAĞILIMI.....	23
8. ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUTTUKLARI DERS ALANLARINA İLİŞKİN DAĞILIMI.....	23
9. ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEK BİLGİSİ DERSLERİ ALMALARINA İLİŞKİN DAĞILIMI.....	24
10. ÖĞRENCİLERİN CİNSEYETE GÖRE DAĞILIMI.....	25
11. ÖĞRENCİLERİN BULUNDUKLARI SINIFLARA İLİŞKİN DAĞILIMI.....	25
12. ÖĞRENCİLERİN MEZUN OLDUKLARI ORTAÖĞRETİM KURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	26

13. ÖĞRENCİLERİ LİSE MEZUNİYET DERECELERİNE GÖRE DAĞILIMI.....	26
14. DERSE BAŞLANGIÇ AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ.....	28
15. DERSE BAŞLANGIÇ AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR.....	33
16. DERSİ SUNMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ.....	34
17. DERSİ SUNMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR.....	42
18. UYGULAMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ.....	43
19. UYGULAMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMLAR.....	47
20. DEĞERLENDİRME AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ.....	48
21. DEĞERLENDİRME AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR.....	53
22. ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİ.....	54
23. ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR.....	62
24. ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE YARARLANMA YETERLİKLERİ.....	64
25. ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE YARARLANMA YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR.....	67

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik	Sayfa
1. Derse Başlangıç Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlikleri.....	68
2. Dersi Sunma Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlikleri.....	69
3. Uygulama Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlikleri.....	69
4. Değerlendirme Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlikleri.....	70
5. Öğretim Elemanlarının Okul İçi İlişkilerindeki Yeterlikleri.....	70
6. Öğretim elemanlarının Yeni Kaynaklara Ulaşma ve Yararlanma Yeterlikleri.....	71

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Bilimsel gelişmeler sonucunda bilgi birikimindeki artış, bilgi patlamasına yol açarken, teknolojinin de her geçen gün artan bir hızla değişmesi, günün gerisinde kalmak istemeyen toplumların bu gelişmeleri izleme zorunluluğunu doğurmuştur. Bu gelişme ve değişmelerin izlenmesi de ancak eğitimle mümkündür.

Ertürk'e göre eğitim, "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1993, s. 12).

Eğitim bireyin, topluma ve ortaya çıkan yeni durumlara uyum sağlamasına yardımcı, dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır. Toplumda var olan eski değerlerle birlikte çağa uygun yeni değerler üretmek ve bunları yeni yetişen kuşağa kazandırmak eğitimin görevleri arasındadır.

"Eğitim çabalarının genel amacı yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum yapmalarına yardımcı olmaktır" (Varış, 1985, s. 5). Bu uyumun gerçekleştirilmesi ise ancak bireyin yeteneklerinin eğitim yolu ile en son sınırına kadar geliştirilmesi ve davranışların eğitim amaçları doğrultusunda değiştirilmesi ile mümkündür. Buna göre eğitim;

"Bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri

bağdaştırmak sorumluluğunu taşımaktadır" (Varış, 1991, s.5).

Sosyal bir sistem olarak ele alınan eğitim; öğrenci, öğretmen ve eğitim programları öğelerinden oluşmaktadır. Bu üç öğe eğitim sistemini yönlendiren, biçimlendiren en önemli olgulardır. Eğitimin etkililiği ise her düzey ve alanda nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi ve bu öğeler arasındaki ilişkinin sağlıklı ve uyumlu olmasına bağlıdır.

"Öğretmenin, öğrenci ve eğitim programlarını etkileme gücü diğer öğelere oranla daha fazladır" (Gürkan, 1993, s. 3). Çünkü ürünün istenilen niteliklere sahip olmasında en önemli faktör öğretmendir. "Bir ülkede yeni nesillerin ve ülkenin ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesinden eğitim sisteminin en önemli öğesi olan öğretmen sorumludur" (Küçükahmet, 1993, s. 77).

Öğrenci niteliklerinin, öğretmen nitelikleriyle özdeşleştiğine dikkat çekilirse, öğretmen niteliğinin eğitim sisteminin işleyişi ve başarıya ulaşmasında önemli bir konuma sahip olduğu görülecektir. Eğitim sisteminden verimli sonuç alabilme, geniş ölçüde öğretmenin kalitesine bağlıdır. Eğitim ve öğretimde, hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, ders konuları ne kadar fonksiyonel seçilip organize edilmiş olursa olsun, o hedefler ve kavrayışlara sahip öğretmenler elinde yürütülmedikçe beklenen sonucun alınması mümkün değildir.

"Öğretmen, araştırmalar sonucu geliştirilen, devletin eğitim politikasını uygulamaya koyan, uygulama

sonuçları ile bu politikayı etkileyen, eğitimde uzmanlık çalışmaları ve araştırmalardan faydalanan, fakat aynı zamanda bu çalışmalara problem sağlayan bir kişidir" (Varış, 1973, s. 48).

Ülkeler ancak sağlıklı bir eğitim sistemi aracılığıyla kalkınmanın gerektiği gibi sayı ve nitelikte insangücü yetiştirebilirler. Nitelikli insangücü yetiştirme görevi kurum olarak okula, dolayısıyla öğretmene verilmiş önemli bir sorumluluktur. "Öğretmenin eğitim sistemi içindeki yerinin bu kadar önemli olması doğal olarak öğretmen yetiştirmenin de önemini artırmaktadır (Gürkan, 1993, s. 2).

Eğitimin temel taşı olan öğretmeni yetiştirme, eğitimin geliştirilmesi gereken bir sorunu olarak göze çarpmaktadır. Yeni nesillerin gelişmesini, şekillenmesini sağlayan öğretmenin, mesleği ile ilgili bilgi sahibi olması için iyi bir eğitimden geçmesi şarttır. Varış, öğretmenlerin meslek bilgisi, alan bilgisi ve genel kültürü içeren üç boyutta yetiştirilmeleri gerektiğini vurgulamaktadır (Varış, 1988, s.118).

Öğretmen yetiştirme sistemi öğretim kademelerine göre; okulöncesi eğitim öğretmenlerinin eğitimi, ilköğretim öğretmenlerinin eğitimi, ortaöğretim öğretmenlerinin eğitimi ve yükseköğretim öğretmenlerinin eğitimi şeklinde alt sistemlere ayrılabilir. Bu alt sistemlerin her biri kendi içinde önem taşımakla birlikte ilköğretime öğretmen yetiştirenler diğer öğretim kademeleri içinde özel bir yere ve öneme sahiptir. Çünkü, "ilköğretimde kazandırılan bilgi ve beceriler diğer öğretim kademelerinde kazandırılacak bilgi ve becerilere temel oluşturmaktadır" (Gürkan, 1993, s. 3).

Ayrıca aile ortamından yeni ayrılan ilkokul çocuklarının bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimleri açısından önemli bir dönemde olması ilköğretimin önemini artırmakta ve ilkokul öğretmenlerine okuma-yazmayı öğretmenin yanında çocukların gelişim özelliklerini, bu özelliklerin getireceği sorunları ve sorunların giderilme alanlarını bilme gibi önemli görevler yüklemektedir.

Küçükahmet, "öğretmenlerin yalnızca tutum ve davranışları değil, öğrenciyi etkileyen tüm özellikleri, gördükleri eğitime göre şekillenmektedir, diğer bir deyişle öğretmenin niteliği eğitimlerinin niteliği ile özdeşir" (Küçükahmet, 1992 b, s. 134) diyerek öğretmen eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Öğretmenlerin hizmetöncesi eğitimlerinin etkililiği ise ilgili kurum programlarının uygulayıcılarının yani öğretim elemanlarının yeterliliğine bağlıdır.

XI. Milli Eğitim Şurasında öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları sıralanmış ve bu sorunlar arasında; eğitim sisteminin her kademesinde yetersiz ya da hiçbir öğretmenlik bilgisine sahip olmayan kişilerin öğretmen olarak görev yaptıklarına ve öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinden ne gibi ek niteliklerin aranılacağına belirlenmemiş olmasına değinilmiştir. Küçükahmet de öğretmen yetiştiren kurumların en önemli sorunlarından birinin bu kurumlarda kimlerin çalışacağına belirlenmemesinden kaynaklandığını belirtmektedir (Küçükahmet, 1993, s.50).

Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinde en önemli etken onları yetiştiren öğretim elemanlarının niceliksel ve niteliksel yeterliğidir. Öğretmen adayında bulunması gereken niteliklerin öncelikle öğretmen yetiştiren öğretim elemanlarında bulunması gerekmektedir. "Çünkü öğretmenin niteliği büyük

ölçüde kendisini yetiştiren öğretmenlerin niteliğine bağlıdır" (Nas, 1992, s. 363).

XII. Milli Eğitim Şurası'nın, Öğretmen Yetiştirme Komisyonu'nun öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına öğretim elemanı sağlanması ve yetiştirilmesi ile ilgili önerileri içinde; "Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarında görev alacak öğretim elemanlarının akademik formasyon, kişilik ve davranış özellikleri bakımından öğretmen adaylarına örnek olacak nitelikleri taşımalarına ayrı bir özen gösterilmelidir" (M.E.B., 1989, s. 292) denilerek konunun önemi bir kez daha vurgulanmıştır.

Öğretmen yetiştirmede, öğretim elemanı davranışlarının önemi yetiştireceği öğretmenlere örnek teşkil etmesi ve model oluşturmaktan kaynaklanmaktadır. Bunun için öğretim elemanlarının, yetiştirecekleri öğretmenlerde bulunması gereken niteliklere sahip olmaları ve bunu davranışları ile ortaya koymaları gerekmektedir.

Öğretim elemanları, "yetiştirmeyi amaçladığı kişilerin nitelikleri konusunda açıklık içinde bulunmalı, bu niteliklere sahip bireyin ilk örneğini kendisinde kurmalıdır" (Bilen, 1992, s.30).

Öğretmenlerin, öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde ve yeni kaynaklara ulaşarak bunlardan yararlanmada yerine getirmeleri gereken birtakım görevleri vardır. Bu görevlerin etkili bir biçimde yerine getirilmesi, öğretmenlerin bu davranışları yerine getirmedeki yeterliliklerine bağlıdır.

Öğretme, bireyin öğrenmesini klavuzlama eylemidir. Bireyin öğrenmesi, onun davranışında nispeten kalıcı izli değişme olması anlamına

geldiğine göre öğretme de bireyin davranışında böyle bir değişiklik meydana getirme işidir.

Öğretme ve öğrenme, aynı sürecin iki değişik noktadan görünüşleridir. Bunların ikisinde de söz konusu olan aynı süreçtir. Buna davranış değiştirme süreci denebilir. Bu sürece, davranış değişmesini sağlayan dış kaynak açısından bakıldığında öğretme veya öğretimdir. Aynı sürece, davranışı değişen birey açısından bakıldığında öğrenmedir. Bu nedenle bu sürece öğretme-öğrenme süreci denmektedir.

Bir dersle ilgili öğretme-öğrenme sürecinden istenen ürünlerin tam olarak alınabilmesi için "hem bu dersin öğretim programının iyi hazırlanmış olması, hem de bu programın tüm öğrenciler için etkili bir öğretim hizmetiyle işletilmesi gerekir" (Özçelik, 1989, s. 5).

Öğretmenin, öğrenme-öğretme sürecinde en önemli görevi, öğrenme yaşantıları düzenleyerek öğrenmeyi sağlamaktır. Öğretmenin, öğrencileri düzenlediği bilgi ve becerilerle donatması öğretim sürecinde; derse hazırlık, derse sunma, uygulama ve değerlendirme evrelerindeki yeterliklerine bağlıdır. Bu evrelerde öğretmenden bir dizi etkinliği yerine getirmesi beklenmektedir.

Derse hazırlık evresi öğrencinin öğrenmeye hazır duruma getirildiği evredir. Bu evrede öğretmenden; dersin amaçlarını kısaca açıklama (Sönmez, 1993; Gürbüz Türk, 1991; Fidan, 1986), işlenecek konunun günlük yaşamdaki yerini belirtme (Sönmez, 1993), öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımını sağlayacak bir başlangıç yapma (Sönmez, 1993; Hilgard ve Bower, 1974),

önceki konularla ya da derslerle ilişki kurma (Sönmez, 1993; Deryakulu, 1993; Gürbüzürk, 1991; Fidan, 1986), konu ile ilgili giriş davranışları gözden geçirme (Gürbüzürk, 1991; Fidan, 1986; Gagne; 1970), derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirme (Gürbüzürk, 1991) gibi etkinlikleri yerine getirmesi beklenmektedir.

Dersi sunma evresi, içeriğin takdim edildiği veya bilginin aktarıldığı evredir. Bu evrede öğretmenden; konunun ana çerçevesini oluşturma ve kısaca açıklama (Gürbüzürk 1991; Corkill, Bruning ve Glover, 1988), küçük basamaklar halinde konuyu işleme (Gagne ve Glaser, 1987), bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme (Sönmez, 1993; Hilgard ve Bower, 1974), uygun örnekler verme, önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durma, doğru açıklamaları pekiştirme ve yanlışları düzeltme (Sönmez, 1993; Deryakulu, 1992; Gürbüzürk, 1991; Fidan, 1986), düşündürücü sorular sorma (Deryakulu, 1992; Gürbüzürk, 1991) konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanma (Sönmez, 1993; Deryakulu, 1992; Bilen, 1983), uygun araç-gereç kullanma (Sönmez, 1993; Deryakulu, 1992; Fidan, 1986), zamanı etkili kullanma, öğrencilere dönüt alma ve tepkide bulunmada eşit şans tanıma (Sönmez, 1993) gibi öğretim etkinliklerini yerine getirmesi beklenmektedir.

Uygulama evresi, kazanılan bilgi, beceri ve alışkanlıklara işlevsellik kazandırılan evredir. Bu evrede öğretmenden; dersi uygulamalı olarak yürütme (Fidan, 1986), yeri geldiğinde ipuçları verme (Deryakulu, 1992; Gürbüzürk, 1991), öğretilmek istenilen öğrenilinceye kadar uygulamayı

sürdürme, öğrenciye bağımsız çalışma olanağı tanıma gibi etkinlikleri yerine getirmesi beklenmektedir.

Öğretim sürecinin son evresi değerlendirmedir. Öğretimin amaçlara ulaşip ulaşmadığı, ulaşmamışsa nedenleri bu evrede ortaya çıkar. Bu evrede öğretmenden; davranış değişikliğini saptama (Sönmez, 1993; Tekin 1993; Deryakulu 1992), öğrenci başarısını değerlendirmede uygun ölçütler kullanma (Tekin, 1993; Deryakulu, 1992), sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi verme (Tekin, 1993; Deryakulu, 1992), sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirme (Tekin, 1993; Deryakulu, 1992), yapılan hataları öğrencilerle düzeltme (Sönmez, 1993; Tekin, 1993; Deryakulu, 1992; Fidan, 1986) ve değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanma (Sönmez, 1993; Kelly, 1989) gibi davranışları yerine getirmesi beklenmektedir.

Öğretim süreçlerine ilişkin belirtilen davranışların, öğretmen tarafından yerine getirilmesi, öğretimin etkililiğini artıracaktır. Fakat öğretmenlerin ve öğretimin başarısı sadece öğretim süreçlerindeki başarıya bağlı değildir.

"Öğretmen bir yandan öğrencileri gerekli bilgi ve becerilerle donatmaya çalışırken, diğer yandan da kişiliğiyle onları etkiler" (Küçükahmet, 1993, s. 77). Öğretmenin öğrettikleri ile davranışları arasında çelişki olması öğretimi olumsuz yönde etkileyecektir. Gözütok (1988) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının anlatımından ve söylediklerinden çok göstekdikleri tutum ve davranışlardan etkilendikleri belirtilmiştir.

Öğretmenlerin, meslektaşları ile eşgüdüm içinde çalışması, öğrencilerle gerekli diyalogu kurması kısaca okul içi ilişkileri öğretimin etkililiğini ve başarısını etkileyecektir. Öğretmenlerin okul içi ilişkilerindeki başarısı da onların okulda bulunan bireylere karşı davranışlarına ve kendi kişilik özelliklerine bağlıdır.

Öğretmenlerden okul içi ilişkilerinde; diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunma, (Gürkan, 1993; Deryakulu 1992), öğretmenlerle öğretime ilişkin ortak sorunları saptama (Gürkan, 1993), öğretmen, idareci ve yöneticilerle iyi ilişkiler kurma (Gürkan, 1993; Bilen, 1992; Ok, 1991; Kısakürek, 1985), eleştiriye açık olma (Deryakulu, 1992), diğer öğretmenlerle çalışmaya istekli olma (Gürkan, 1993), öğrenciye güven vererek ona sağlıklı bir öğretmen modeli oluşturma (Tezcan, 1981), programın uygulanışında tutum ve davranışlarıyla okulu sevilen bir ortam haline getirme (Gürkan, 1993), öğrencilerden gelen soru ve dilekleri severek ve isteyerek cevaplandırma, öğrencilerin akademik ve kişisel sorunlarını öğrencilerle tartışarak ortak çözüm arama (Gürkan, 1993; Deryakulu 1992), gibi davranışları yerine getirmeleri beklenmektedir.

Öğretmenlerin bu davranışları yerine getirmeleri, kurumun amaçlarını gerçekleştirmek için olumlu ortamın yaratılmasını sağlayacaktır.

Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki ve öğretim süreçlerindeki başarısı öğretimin niteliğini artıracaktır. Öğretimin niteliğini artırmada diğer bir koşul ise öğretim elemanlarının kendilerini sürekli olarak geliştirmesidir. Bu da onun mesleği ve alanı ile ilgili yeni kaynaklara ulaşması ve yararlanmasını

gerektirmektedir. Çünkü "sürekli bir biçimde öğrenmeyen öğretmenin iyi bir öğretici olmadığı açıktır" (Küçükahmet, 1992, s. 139).

Öğretmenlerin hizmet içinde sürekli öğrenmeleri gerekmektedir. Ancak hizmet öncesi eğitimleri sırasında da "öğretmenlerin eğitim ve öğretim süreçlerini de içeren yeni gelişmeler ve araştırmalardan haberdar olarak eğitilmeleri gerekmektedir" (Ok, 1991, s. 1). Bunun için öğretim elemanının; "okuyan, inceleyen, mesleği ile ilgili toplantıları, dernek çalışmalarını izleyen, araştıran bir kişiliğe sahip olması" (Bilen, 1992, s. 27) ve yenilikleri öğrencilere aktarması gerekmektedir.

Buradan hareketle yeni kaynaklara ulaşma ve bunlardan yararlanmada öğretim elemanlarından; alanı ve mesleği ile ilgili araştırma ve yayınları izleyip öğrencilere duyurma (Deryakulu, 1992), çağdaş eğitim-öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinme, gelişmelerin tartışıldığı seminer ve kurslara katılma, yenilikleri öğretim programına aktarma ve dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilme gibi davranışları gerektiği şekilde yerine getirmeleri beklenmektedir.

Öğretmenlerin gereken şekilde eğitilmelerinde öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapan öğretim elemanlarının nitelikli olmaları büyük önem taşımaktadır. Öğretim elemanlarının okul içi ilişkileri, öğretim süreçlerindeki yeterlikleri, mesleki ve alanla ilgili kaynaklara ulaşma ve yenilikleri izlemeye ilişkin tutumları, öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin etkililiğini ve gerekli davranışlarla donatılmasını önemli ölçüde etkileyecektir.

Bu araştırmada Türk ğretmen Koleji (T..K) ğretim elemanlarının ğretim süreçlerindeki, okul içi ilişkilerindeki, mesleki ve alanla ilgili kaynaklara ulaşma ve yenilikleri izlemedeki yeterlikleri ele alınmıştır.

T..K., Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ğretmen yetiştiren tek kurumdur. "Kurum lise üstü dört yıl süreli, akademik, kültürel ve mesleki bakımdan temel bilgilerle uygulamalar sonucu okulöncesi eğitim kurumlarına ve ilkokullara sınıf ğretmeni yetiştiren bir yüksek ğretim kurumudur" (zder, 1992, s. 28).

Kurumda görev yapacak ğretim elemanlarının kimler olacağı, kadroları ve görevleri konusunda yasal bir boşluk bulunmaktadır. Bunun yanında ğretim elemanı seçiminde de aksaklıklar vardır. Öğretim elemanları ya "niteliklerine bakılmaksızın liselerden alınarak görevlendirilmekte ya da Türkiye Cumhuriyeti niversitelerinden sözleşmeli olarak alınmaktadır" (Ural, 1993, s. 12).

"Programın planlanması yürütülmesi ve değerlendirilmesi konusunda ğretim elemanlarının yetersiz olduğu" (Ural, 1993, s. 5) ve "ğretim elemanlarının hizmet-içi eğitim kurslarına ihtiyaçları olduğu" (Beidoğlu, 1991, s. 9) şeklindeki görüşler de dikkate alındığında, ğretim elemanlarının yeterliklerinin araştırılmasının gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu saptamadan hareketle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretime ğretmen Yetiştiren Türk ğretmen Koleji ğretim elemanlarının yeterliklerinin değerlendirilmesine gerek duyulmuştur.

Amaç

Araştırma ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji'nde görev yapan öğretim elemanlarının yeterliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır.

Öğretim elemanlarının;

1. Öğretim süreçlerindeki yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı, öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçları nelerdir? Görüşler ve gözlem sonuçları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
2. Okul içi ilişkilerindeki yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı, öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçları nelerdir? Görüşler ve gözlem sonuçları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
3. Mesleki ve alanla ilgili yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı, öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçları nelerdir? Görüşler ve gözlem sonuçları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

Önem

Öğretmen yetiştirmenin, eğitim sisteminin her zaman tartışılan ve çözüme ulaşmayan sorunlarının başında geldiği söylenebilir. Temel eğitimin ve burada kazandırılacak davranışların sonraki öğrenmeler için ön koşul niteliğinde olmasından ötürü ilkokullarda eğitimin nitelikli olması önem taşımakta ve ilkokul öğretmenlerine de görevler düşmektedir. Bu bağlamda

öğretmen yetiştiren kurumlar, özellikle de ilköğretime öğretmen yetiştirenlerin daha önemli olduğu söylenebilir. Bu kurumların nitelikli insangücü yetiştirme görevini üstlenecek öğretmenleri eğitebilmesi ise ancak kurum programlarının başarılı olması bir başka deyişle öğretim elemanlarının nitelikli olması ile mümkün olacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının yeterliklerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın;

1. Öğretim elemanlarının kendilerini tanımalarına ve değerlendirmelerine katkıda bulunacağı,

2. Milli Eğitim Bakanlığı'na konu ile ilgili problemleri farketme yönünden katkı sağlayacağı,

3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde konu ile ilgili olarak yapılacak ilk çalışma olmasından ötürü, önemli olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma örnek olay tarama modelindedir. Araştırma ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretime öğretmen yetiştirmeye yönelik tek kurum olan Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının yeterliklerinin ortaya konmasına çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ilköğretime öğretmen yetiştiren tek kurum olan Türk Öğretmen Koleji'nde öğrenim gören 156 öğrenci ile 14 öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Araştırmada evrenin tümüne ulaşılacak amaçlandığından ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

Araştırmada ulaşılan, anketi dönen ve anketi geçerli sayılan evren grupları ile ilgili sayısal dağılımlar Çizelge 1'de verilmiştir.

ÇİZELGE 1**ULAŞILMAK İSTENEN, ULAŞILAN VE ANKETİ GEÇERLİ SAYILAN EVREN GRUPLARININ SAYISAL DAĞILIMI**

	Ulaşılmak İstenen		Ulaşılan		Geçerli	
	f	%	f	%	f	%
Öğretim Elemanı	14	100	14	100	14	100
Öğrenci	156	100	115	73	115	73
TOPLAM	170	100	129	76	129	76

Çizelge 1'den de görüldüğü gibi evrenin %76'sına ulaşılmıştır. Bu öğretmenler için %100, öğrenciler için ise %73'tür.

Sayıtlılar

Bu araştırmada; öğretim elemanı ve öğrencilerin anketleri cevaplarken gerçek düşüncelerini yansıttıkları sayıtlısından hareket edilmiştir.

Sınırlılıklar

Araştırma:

1. Kapsam açısından Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının; öğretim süreçleri, okul içi ilişkileri, mesleki ve alanla ilgili yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma konularındaki yeterlikleri ile sınırlıdır.

2. Veri toplama aracı olarak anket tekniği ve gözlem ile sınırlıdır.

Tanımlar

Öğretim Elemanı: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji'nde görev yapan öğretimden sorumlu kişi.

Öğrenci: Araştırma kapsamına giren Türk Öğretmen Koleji öğrencileri.

Yeterlik: Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde, mesleki ve alanla ilgili yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmada sahip olmaları gereken nitelikler.

Okul İçi İlişkiler: Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarının okul bünyesindeki öğretim elemanları ve öğrencilere karşı tutum ve davranışları.

Kısaltmalar

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TÖK: Türk Öğretmen Koleji

Veriler ve Toplanması

Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşmak için ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapan öğretim elemanlarının öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde, mesleki ve alanla ilgili yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmada sahip olmaları gereken yeterliklere ilişkin olgusal veriler toplanmıştır. Bu veriler yardımıyla öğretim elemanı ve öğrencilere uygulanmak üzere 56 maddeden oluşan ortak bir anket taslağı oluşturulmuştur. Anket taslağı Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden 14 öğretim elemanı ile Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü'nden 20 son sınıf öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden de 8 öğretim elemanı üzerinde denenmiştir.

Deneme uygulaması sonucunda elde edilen veriler ve görüşler doğrultusunda, tez danışmanının da katkıları ile anketlere son şekli verilmiştir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde kaynak grupların kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Ankette yer alan 44 maddenin gözlenebilir olanları belirlenmiş ve 34 maddelik bir gözlem formu oluşturulmuştur. Her öğretim elemanı en az iki kez gözlenmiş ve toplam 37 gözlem yapılmıştır. Gözlenen davranışların çeşitli durumları temsil etme olasılığını yükseltmesi bakımından aynı öğretim elemanına ilişkin gözlemlerin farklı hafta ve sınıflarda yapılmasına dikkat edilmiştir. Her bir gözlem derslerin süresine bağlı olarak 40 veya 80 dakika olarak yapılmıştır. Anketin ikinci bölümünde ve gözlem formunda "Hiç Yeterli Değil", "Çok Az Yeterli", "Orta Düzeyde Yeterli" "Çok Yeterli" ve "Tamamen Yeterli" seçeneklerinden oluşan 5'li dereceleme ölçeği kullanılmıştır.

Uygulama bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Verilerin çözümlenmesinde bilgisayardan yararlanılmıştır. Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt amaçlara yönelik toplanan veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiştir. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümlenmeler için SPSS (Statistical Packet For Social Sciences) programından yararlanılmıştır.

Anılan paket programından yararlanılarak;

1. Öğretim elemanı ve öğrencilere ait kişisel bilgilerin betimlenmesi amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) kullanılmıştır.
2. Ankette yer alan yeterliklere öğretim elemanlarının hangi düzeyde sahip olduğuna ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci cevaplarının genel olarak

betimlenmesine olanak vermesi bakımından her bir madde için aritmetik ortalama ($\bar{X}$) puanları çıkarılmıştır. Ayrıca gözlenen 34 maddenin de aritmetik ortalama ($\bar{X}$) puanları çıkarılmıştır.

Bulunan ortalama puanların hangi düzeydeki yeterliği gösterdiğinin görülebilmesini sağlamak amacıyla kullanılan beşli likert ölçeğinde yer alan her bir düzeyin (5'den 1'e, çok'dan hiç'e) puan olarak sınırları belirlenmiştir. Ölçekte yer alan aralıkların eşit olduğu düşüncesinden hareket ederek bulunan ölçeğin seçeneklerine ait sınırlar şöyledir;

<u>Seçenek</u>	<u>Sınırı</u>	
Hiç Yeterli Değil	(1)	1.00-1.79
Çok Az Yeterli	(2)	1.80-2.59
Orta DüzeydeYeterli	(3)	2.60-3.39
Çok Yeterli	(4)	3.40-4.19
Tamamen Yeterli	(5)	4.20-5.00

Gözlem formunda yer alan "Gözlenemedi" seçeneğine puan verilmeyerek ortalamaya olan etkisi ortadan kaldırılmıştır.

3. Öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı, öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmede ilişkisiz örneklem için t-testi uygulanmıştır.

Elde edilen veriler çizelgelere yerleştirilmiş ve çizelgeler yardımıyla açıklanarak yorumlanmıştır.

Öğretim elemanlarının kişisel bilgilerine ilişkin toplanan verilerden oluşturulan Çizelge 4 ve 8'de denek sayısının az ve bazı frekansların iki veya daha fazla tekrarı nedeniyle frekansların toplama göre yüzdelerinde tama (100.0) ulaşmak mümkün olmamıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada ele alınan amaç ve alt amaçların çözümü için toplanılan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar verilmektedir. Bulgular ve yorumların verilmesinde, önce öğretim elemanı ve sonra öğrencilerin kişisel ve akademik özellikleri ele alınmıştır. Öğretim elemanı ve öğrencilerin özelliklerinden sonra ise alt amaçlara ilişkin bulgular ve yorumlara geçilmiştir.

Kişisel ve Mesleki Özellikleri Yönünden Öğretim Elemanlarının Durumu

Bu alt başlık altında, öğretim elemanlarının cinsiyete, yaşa, yüksek öğretim kurumlarındaki hizmet süresine, TÖK'deki hizmet süresine ve ilköğretimde görev yapmalarına, en son alınan akademik dereceye, okuttuğu derslerle ilgili alanına ve öğretmenlik meslek bilgisi dersleri almaya ilişkin dağılımları çizelgeler yardımıyla açıklanmıştır.

Öğretim elemanlarının cinsiyetlerine göre dağılımları Çizelge 2'de verilmiştir.

ÇİZELGE 2

ÖĞRETİM ELEMANLARININ CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

CİNSİYET	f	%
ERKEK	7	50
KADIN	7	50
TOPLAM	14	100

Çizelge 2'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %50'si erkek, %50'si kadındır.

Öğretim elemanlarının yaş gruplarına göre dağılımları Çizelge 3'de verilmiştir.

ÇİZELGE 3

ÖĞRETİM ELEMANLARININ YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yaş Grubu	f	%
26 - 30	5	35.7
31 - 35	1	7.1
36 - 40	2	14.3
41 - 45	2	14.3
46 ve üstünde	4	28.6
TOPLAM	14	100.0

Çizelge 3'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %35.7'si 26-30, %7.1 'i 31-35, %14.3'ü 36-40, %19.3'ü 41-45 ve %28.6'sı 46 ve üstü yaş gruplarına girmektedir.

Öğretim elemanlarının yüksek öğretim kurumlarındaki hizmet sürelerine göre dağılımı Çizelge 4'de verilmiştir

ÇİZELGE 4**ÖĞRETİM ELEMANLARININ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDAKİ HİZMET
SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI**

Hizmet Süresi	f	%
1 - 5 yıl	10	71.4
6 - 10 yıl	2	14.3
16 - 20 yıl	1	7.1
21 yıl ve üstünde	1	7.1
TOPLAM	14	100.0

Çizelge 4'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %71.4'ü 1-5 yıl, %14.3'ü 6-10 yıl, %7.1'i 16-20 yıl ve %7.1'i 21 yıl ve üstünde yükseköğretim kurumlarında hizmette bulunmuştur.

Öğretim elemanlarının TÖK'deki hizmet sürelerine göre dağılımları Çizelge 5'te verilmiştir.

ÇİZELGE 5**ÖĞRETİM ELEMANLARININ KÜÇÜK KAYMAKLI TÜRK ÖĞRETMEN
KOLEJİ'NDEKİ HİZMET SÜRELERİNE GÖRE DAĞILIMI**

Hizmet Süresi	f	%
1-3 yıl	9	64.3
4-6 yıl	4	28.6
10 yıl ve üstünde	1	7.1
Toplam	14	100.0

Çizelge 5'te görüldüğü üzere kurumlardaki hizmet süresine göre öğretim elemanlarının %64.3'ü 1-3 yıl, %28.6'sı 4-6 yıl, %7.1'i 10 yıl ve üstünde hizmette bulunmuştur.

Öğretim elemanlarının ilköğretim kurumlarında hizmet vermelerine ilişkin dağılım Çizelge 6'da verilmiştir.

ÇİZELGE 6

ÖĞRETİM ELEMANLARININ İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA HİZMET VERMELERİNE İLİŞKİN DAĞILIMI

Hizmet	f	%
Hizmet Veren	4	28.6
Hizmet Vermeyen	10	71.4
Toplam	14	100.0

Çizelge 6'da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %28.6'sı ilköğretim kurumlarında görev yapmış %71.4'ü görev yapmamıştır.

Öğretim elemanlarının en son aldıkları akademik dereceye ilişkin dağılımları Çizelge 7'de görülmektedir.

ÇİZELGE 7**ÖĞRETİM ELEMANLARININ EN SON ALDIKLARI AKADEMİK DERECEYE İLİŞKİN DAĞILIMI**

Akademik Derece	f	%
Dört yıllık yükseköğrenim	8	57.1
Yüksek Lisans (Bilim Uzmanlığı Master)	4	28.6
Doktora	2	14.3
Toplam	14	100.0

Çizelge 7'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %57.1'i dört yıllık lisans, %28.6'sı yüksek lisans ve %14.3'ü doktora derecelerine sahiptirler.

Öğretim elemanlarının okutmakla yükümlü oldukları ders alanlarına ilişkin dağılımı Çizelge 8'de verilmektedir.

ÇİZELGE 8**ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUTTUKLARI DERS ALANLARINA İLİŞKİN DAĞILIMI**

DERS ALANLARI	f	%
Türk Dili ve Edebiyatı	1	7.1
Fen Bilimleri	1	7.1
Sosyal Bilimler	1	7.1
Eğitim Bilimleri	5	35.7
Yabancı Diller	2	14.3
Resim İş	1	7.1
Müzik	1	7.1
Beden Eğitimi ve Spor	2	14.3
Toplam	14	100.0

Çizelge 8'de de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %7.1'i Türk Dil ve Edebiyatı, %7.1'i Fen Bilimleri, %7.1'i Sosyal Bilimler, %35.7'si Eğitim Bilimleri, %14.3'ü Yabancı Diller, %7.1'i Resim İş %7.1'i Müzik ve %14.3'ü Beden Eğitimi ve Spor alanlarına ilişkin dersleri okutmaktadır.

Öğretim elemanlarının meslek bilgisi dersleri almalarına ilişkin dağılımları Çizelge 9'da verilmiştir.

ÇİZELGE 9

ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEK BİLGİSİ DERSLERİ ALMALARINA İLİŞKİN DAĞILIMI

Meslek Bilgisi Dersleri	f	%
Alanlar	12	85.7
Almayanlar	2	14.3
Toplam	14	100.0

Çizelge 9'da da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının %85.7'si öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almış %14.3'ü almamıştır.

Kişisel ve Akademik Özellikleri Yönünden Öğrencilerin Durumu

Bu alt başlık altında öğrencilerin; cinsiyete, bulunduğu sınıfa, mezun olduğu kurum ve lise mezuniyet derecelerine ilişkin dağılımları çizelgeler yardımıyla açıklanmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımları Çizelge 10'da görülmektedir.

ÇİZELGE 10

ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyet	f	%
Erkek	40	34.8
Kadın	75	65.2
Toplam	115	100.0

Çizelge 10'da görüldüğü gibi öğrencilerin %34.8'i erkek, %65.2'si kadındır.

Öğrencilerin sınıflara göre dağılımı Çizelge 11'de görülmektedir.

ÇİZELGE 11

ÖĞRENCİLERİN BULUNDUKLARI SINIFLARA İLİŞKİN DAĞILIMI

Sınıflar	f	%
İkinci Sınıf	43	37.4
Üçüncü Sınıf	65	56.5
Dördüncü Sınıf	7	6.1
Toplam	115	100.0

Çizelge 11'de görüldüğü gibi öğrencilerin %37.4'ü ikinci sınıf, %56.5'i üçüncü sınıf, %6.1'i dördüncü sınıfta bulunmaktadır.

Dördüncü sınıfta bulunan yedi kişi dört yılda mezun olamayıp alttan ders alanlardır. Öğrenci alımlarındaki düzensizlik nedeniyle 1990-91 ders yılında okula öğrenci alınmamıştır.

Öğrencilerin mezun oldukları ortaöğrenim kurumlarına göre dağılımı çizelge 12'de verilmiştir.

ÇİZELGE 12

ÖĞRENCİLERİN MEZUN OLDUKLARI ORTAÖĞRETİM KURUMLARINA GÖRE
DAĞILIMI

Ortaöğretim Kurumu	f	%
Akademik Lise	89	77.4
Maarif Koleji	17	14.8
Fen Lisesi	6	5.2
Meslek Lisesi	3	2.6
Toplam	115	100.0

Çizelge 12'den de görüldüğü gibi öğrencilerin %77.4'ü akademik lise, %14.8'i maarif Koleji, %5.2'si fen lisesi, %2.6'sı meslek lisesi mezunudur.

Öğrencilerin lise mezuniyet derecelerine göre dağılımı Çizelge 13'de verilmiştir.

ÇİZELGE 13

ÖĞRENCİLERİN LİSE MEZUNİYET DERECELERİNE GÖRE DAĞILIMI

Derece	f	%
5.00 - 6.49	9	7.8
6.50 - 8.49	88	76.5
8.50 ve üstü	18	15.7
Toplam	115	100.0

Çizelge 13'de de görüldüğü gibi öğrencilerin %7.8'i, 5.00-6.49 arası, %76.5'i, 6.50-8.49 arası ve %15.5'i, 8.50 ve üstünde lise mezuniyet derecesine sahiptirler. Öğrencilerin mezuniyet derecelerini ortalamaları ($\bar{x}$) 7.64'dür.

ALT AMAÇLARA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt başlık altında öğretim elemanlarının, öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde ve yeni kaynaklara ulaşmadaki yeterliliklerine ilişkin bulgular çizelgeler yardımıyla açıklanıp yorumlanmıştır.

1. ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖĞRETİM SÜREÇLERİNDEKİ YETERLİLİKLERİ

Öğretim elemanlarının, öğretim süreçlerindeki yeterlilikleri sekiz çizelge yardımıyla açıklanmıştır. Bu çizelgeler: Derse Başlangıç Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlilikleri, Derse Başlangıç Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterliliklerine İlişkin Genel Ortalamalar, Dersi Sunma Aşamasındaki Öğretim elemanı Yeterlilikleri, dersi Sunma aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterliliklerine ilişkin Genel Ortalamalar, Uygulama Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlilikleri, Uygulama Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterliliklerine İlişkin Genel Ortalamalar, Değerlendirme Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlilikleri, Değerlendirme Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterliliklerine İlişkin Genel Ortalamalardır.

a) Derse Başlangıç Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlilikleri

Bu aşamadaki yeterlilikleri belirlemek üzere ankette ve gözlem formunda yer alan altı maddeye, öğretim elemanı ve öğrencilerin verdikleri cevaplar ile gözlem sonuçlarına ilişkin bulgular Çizelge 14'de verilmiştir.

ÇİZELGE 14

DERSE BAŞLANGIÇ AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

DERSE BAŞLANGIÇ YETERLİKLERİ		$\bar{x}$	ss	t değeri I-II	t değeri I-III	t değeri II-III
1. Dersin amaçlarını kısaca açıklama	Ö. Elemanı (I)	4.29	.611	6.04**	-	-
	Öğrenci (II)	2.91	.823			
	Gözlem (III)	3.00	.000			
2. Konunun günlük yaşamdaki yerini belirleyerek, onunla bütünleştirme	Ö. Elemanı (I)	4.43	.514	6.15**	-	-
	Öğrenci (II)	2.68	1.048			
	Gözlem (III)	3.00	.000			
3. Konuya başlarken ilgiyi çekecek ve katılımı sağlayacak bir başlangıç yapma	Ö. Elemanı (I)	4.21	.639	5.63**	6.44**	1.15
	Öğrenci (II)	2.38	1.189			
	Gözlem (III)	2.86	.363			
4. Yeni konuya başlarken daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurma	Ö. Elemanı (I)	3.93	.917	3.60**	3.36**	.69
	Öğrenci (II)	2.88	1.044			
	Gözlem (III)	3.07	.267			
5. İşlenecek konu ile ilgili giriş davranışları gözden geçirme	Ö. Elemanı (I)	3.57	.938	6.20**	3.27**	2.57*
	Öğrenci (II)	2.04	.868			
	Gözlem (III)	2.64	.497			
6. İlgili derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirme	Ö. Elemanı (I)	4.07	.829	5.36**	4.91**	1.15
	Öğrenci (II)	2.50	1.054			
	Gözlem (III)	2.93	.267			

* : $p < .05$

** : $p < .01$

Çizelge 14'de görüldüğü gibi, dersin amaçlarını kısaca açıklamada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması

4.29, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.91 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.38'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen farklar gözlem sonuçlarının varyansının sıfır olması nedeniyle test edilememiştir.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini dersin amaçlarını kısaca açıklamada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 14'den görüldüğü gibi, işlenecek konunun günlük yaşamdaki yerini belirleyerek onunla bütünleştirmede öğretim elemanları yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.43, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.68 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dür. Öğretim elemanlarının ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrencilerin ortalaması ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.75'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları ile gözlem sonuçlarının

ortalamları arasında gözlenen farklar gözlem sonuçlarının varyansının sıfır olması nedeniyle test edilememiştir.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini işlenecek konunun günlük yaşamdaki yerini belirleyerek onunla bütünleştirmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarının orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 14'de görüldüğü gibi, konuya başlarken, ilgiyi çekecek ve katılımı sağlayacak bir başlangıç yapmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.21, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.38 ve gözlem sonuçlarının görüşlerinin ortalaması ise 2.86'dır. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", Öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok az yeterli" ve Gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.83'lük fark ile öğretim elemanı ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.35'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada, öğretim elemanlarının kendilerini konuya başlarken ilgiyi çekecek ve katılımı sağlayacak bir başlangıç yapmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin bu görüşe katılmadıkları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 14'de görüldüğü gibi, yeni konuya başlarken daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin

öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.93, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.88 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.07'dir. Öğretim elemanlarının ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.05'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 0.86'lık fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasındaki fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini yeni konuya başlarken daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurmada "Çok Yeterli" buldukları öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 14'den görüleceği gibi, işlenecek konu ile ilgili giriş davranışları gözden geçirmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.53, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.04 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.64'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.53'lük fark ile öğretim elemanı ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 0.93'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 0.60'lık fark ise $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Buradan, ğretim elemanlarının kendilerini işlenecek konu ile ilgili giriş davranışları gözden geçirmede çok yeterli buldukları, öğrencilerin ğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise orta düzeyde yeterli bulunduğu söylenebilir.

Çizelge 14'den görüldüğü gibi, ilgili derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirmede ğretim elemanı yeterliklerine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.07, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.50 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.93'tür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.57'lik fark ile ğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.14'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasındaki fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan ğretim elemanlarının kendilerini ilgili derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirmede oldukça yeterli buldukları, öğrencilerin bu görüşe katılmadıkları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Derse başlangıç aşamasındaki ğretim elemanı yeterliklerine ilişkin genel ortalamalar Çizelge 15'de verilmiştir.

ÇİZELGE 15

DERSE BAŞLANGIÇ AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

YETERLİK ALANI	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{X}$	ÖĞRENCİ $\bar{X}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{X}$	GENEL $\bar{X}$
Derse Başlangıç Aşaması	4.25	2.57	2.92	2.75

Çizelge 15'de görüldüğü gibi derse başlangıç aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.25, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.57, gözlem sonuçlarının ortalaması 2.92 ve genel ortalama ise 2.75'tir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli", genel ortalama ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Derse başlangıç aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği ve genel ortalamaya göre öğretim elemanlarının orta düzeyde yeterli olduğu söylenebilir (Bkz. Grafik 1).

b- Dersi Sunma Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlilikleri

Bu aşamadaki yeterlikleri belirlemek üzere oluşturulan onbir maddeye ilişkin bulgular Çizelge 16'da verilmiştir.

ÇİZELGE 16

DERSİ SUNMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

DERSİ SUNMA YETERLİKLERİ	Grup	$\bar{x}$	ss	t değeri	t değeri	t değeri
				I-II	I-III	II-III
1. Konunun ana çerçevesi- ni oluşturma ve kısaca açıklama	Ö. Elemanı (I)	4.50	.650	6.38**	7.39**	.73
	Öğrenci (II)	2.81	.963			
	Gözlem (III)	3.00	.392			
2. Küçük basamaklar halinde konuyu işleme	Ö. Elemanı (I)	4.43	.646	5.52**	5.87**	.55
	Öğrenci (II)	2.80	1.078			
	Gözlem (III)	3.21	.426			
3. Bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme	Ö. Elemanı (I)	4.57	.514	4.97**	8.50**	.55
	Öğrenci (II)	2.97	1.192			
	Gözlem (III)	3.14	.363			
4. Uygun örnekler verme	Ö. Elemanı (I)	4.50	.760	4.74**	.90	4.04**
	Öğrenci (II)	3.18	1.005			
	Gözlem (III)	4.28	.469			
5. Önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durma	Ö. Elemanı (I)	4.50	.519	5.28**	2.11*	3.94**
	Öğrenci (II)	3.13	.951			
	Gözlem (III)	4.14	.363			
6. Öğrencilerin doğru açık- lamalarını pekiştirme ve yanlışlarını düzeltme	Ö. Elemanı (I)	4.42	.756	5.12**	6.33**	.60
	Öğrenci (II)	2.89	1.087			
	Gözlem (III)	3.07	.267			
7. Düşündürücü sorular sorup öğrencileri düşün- meye yönlendirme	Ö. Elemanı (I)	4.21	.699	4.81**	-	-
	Öğrenci (II)	2.80	1.070			
	Gözlem (III)	3.00	.000			
8. Konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanma	Ö. Elemanı (I)	4.29	.469	6.36**	8.87**	.52
	Öğrenci (II)	2.57	.992			
	Gözlem (III)	2.71	.469			
9. Konuya ve amaca uygun araç-gereç kullanma	Ö. Elemanı (I)	4.00	.961	9.83**	7.39**	1.09
	Öğrenci (II)	1.52	.882			
	Gözlem (III)	1.79	.579			
10. Zamanı etkili kullanma	Ö. Elemanı (I)	4.21	.699	5.33**	5.71**	1.02
	Öğrenci (II)	2.81	.954			
	Gözlem (III)	3.07	.267			
11. Tüm öğrencilerine dönüt alma ve tepkide bulun- mada eşit şans tanıma	Ö. Elemanı (I)	4.07	.730	4.65**	6.05**	.46
	Öğrenci (II)	2.49	1.245			
	Gözlem (III)	2.64	.497			

* : p<.05

** : p<.01

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, konunun ana çerçevesini oluşturma ve kısaca açıklamada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı

görüşlerinin ortalaması 4.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.81 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.69'luk fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.50'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasındaki gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini konunun ana çerçevesini oluşturma ve kısaca açıklamada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin bu görüşe katılmadıkları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, küçük basamaklar halinde konuyu işlemede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.43, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.80 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.21'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.63'lük fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.12'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı

bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan öğretim elemanlarının kendilerini konuyu küçük basamaklar halinde işlemede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izlemede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.57, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.97 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.14'tür. Öğretim elemanlarının ortalaması "Tamamen Yeterli" öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.60'lık fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.43'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini, bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izlemede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, uygun örnekler vermede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.50,

öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.18 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 4.28'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.32'lik fark ile gözlem sonuçları ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.10'luk fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini uygun örnekler vermede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanı görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.13 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 4.14'tür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Orta Düzeyde Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Çok Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.37'lik fark ile gözlem sonuçlarının ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.01'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı

bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 0.36'lık fark ise $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini, önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarına göre ise öğretim elemanlarının çok yeterli olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, öğrencilerin doğru açıklamalarını pekiştirme ve yanlışlarını düzeltmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.42, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.89 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.07'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli" öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.53'lük fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.35'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilerin doğru açıklamalarını pekiştirme ve yanlışlarını düzeltmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçları ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, düşündürücü sorular sorup öğrencileri düşünmeye yönlendirmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.21, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.80 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.41'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen farklar gözlem sonuçlarının varyansının sıfır olması nedeniyle test edilememiştir.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini düşündürücü sorular sorup öğrencileri düşünmeye yönlendirmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanları orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.29, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.57 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.71'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.72'lik fark ile öğretim elemanı görüşleri ve gözlem sonuçlarının

ortalamları arasında gözlenen 1.58'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini, konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, konuya ve amaca uygun araç-gereç kullanmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.00, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.52 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 1.79'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli" öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Hiç Yeterli Değil" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 2.48'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 2.1'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini konuya ve amaca uygun araç-gereç kullanmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını hiç yeterli bulmadıkları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, zamanı etkili kullanmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.21, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.81 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.07'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.40'lık fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.14'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini zamanı etkili kullanmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, tüm öğrencilere dönüt alma ve tepkide bulunmada eşit şans tanımada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.07, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.49 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.64'tür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.58'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.43'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini tüm öğrencilere dönüt alma ve tepkide bulunmada eşit şans tanımada çok yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli bulduğu halde öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Dersi sunma aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin genel ortalamalar Çizelge 17'de verilmiştir.

ÇİZELGE 17

DERSİ SUNMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

YETERLİLİK ALANI	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{X}$	ÖĞRENCİ $\bar{X}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{X}$	GENEL $\bar{X}$
Dersi Sunma Aşaması	4.35	2.72	3.10	2.92

Çizelge 17'de görüldüğü gibi dersi sunma aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.34, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.72, gözlem sonuçlarının ortalaması 3.10 ve

genel ortalama ise 2.97'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması, genel ortalama ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Dersi sunma aşamasında öğretim elemanı görüşleriyle öğrenci görüşleri arasında fark olduğu gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir (Bkz. Grafik 2).

c- Uygulama Aşamasındaki Öğretim Elemanı Yeterlikleri

Bu aşamadaki öğretim elemanı yeterliklerini belirlemek üzere oluşturulan 4 maddeye ilişkin bulgular Çizelge 18'de verilmektedir.

ÇİZELGE 18

UYGULAMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

UYGULAMA YETERLİKLERİ	Grup	x	ss	t değeri I-II	t değeri I-III	t değeri II-III
1. Dersi uygulamalı olarak yürütmeye	Ö. Elemanı (I)	4.30	.823	5.06**	4.40**	1.08
	Öğrenci (II)	2.34	1.199			
	Gözlem (III)	2.70	.667			
2. Uygulamalar sırasında yeri geldiğinde ipuçları verme	Ö. Elemanı (I)	4.30	.675	5.22**	4.72**	1.36
	Öğrenci (II)	2.51	1.063			
	Gözlem (III)	3.00	.500			
3. Öğrenci öğretilmek isteneni öğreninceye kadar uygulamayı sürdürme	Ö. Elemanı (I)	4.10	1.197	5.42**	3.13**	1.30
	Öğrenci (II)	2.20	1.053			
	Gözlem (III)	2.67	.707			
4. Uygulamaların yeterli düzeye geldiği düşünüldüğünde öğrenciye bağımsız çalışma imkanı tanıma	Ö. Elemanı (I)	4.50	.707	6.88**	6.73**	1.10
	Öğrenci (II)	2.17	1.051			
	Gözlem (III)	2.56	.527			

** : p<.01

Çizelge 18'de görüldüğü gibi, dersi uygulamalı olarak yürütmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.30, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.34 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.78'dir. Öğretim elemanlarının ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.96'lık fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.57'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada, öğretim elemanlarının kendilerini dersi uygulamalı olarak yürütmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli bulduğu halde öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 18'de görüldüğü gibi, uygulamalar sırasında yeri geldiğinde ipuçları vermede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.30, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.51 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.79'luk fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlene 1.30'luk fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini uygulamalar sırasında yeri geldiğinde ipuçları vermede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanı orta düzeyinde yeterli bulduğu halde öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 18'de görüldüğü gibi, öğrenci öğretilmek isteneni öğreninceye kadar uygulamayı sürdürmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.10, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.20 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.67'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.90'lık fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.43'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, ğretim elemanlarının kendilerini, ğrenci öğretilmek isteneni öğreninceye kadar uygulamayı sürdürmede çok yeterli buldukları, öğrencilerin ğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise ğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli bulduğu halde ğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 18'de grldğu gibi, uygulamalar yeterli düzeye geldiğinde öğrenciye bağımsız çalışma imkanı tanımada ğretim elemanı yeterliklerine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.50, ğrenci görüşlerinin ortalaması 2.17 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.56'dır. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", ğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "ok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve ğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 2.33'lk fark ile ğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.94'lk fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan ğretim elemanlarının kendilerini uygulamalar yeterli düzeye geldiğinde öğrenciye bağımsız çalışma imkanı tanımada yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise ğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları söylenebilir.

Uygulama aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin genel ortalamaları Çizelge 19'da verilmiştir.

ÇİZELGE 19

UYGULAMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

YETERLİK ALANI	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{X}$	ÖĞRENCİ $\bar{X}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{X}$	GENEL $\bar{X}$
Uygulama Aşaması	4.30	2.31	2.75	2.48

Çizelge 19'da görüldüğü gibi uygulama aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.30, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.31, gözlem sonuçlarının ortalaması 2.75 ve genel ortalama ise 2.48'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen yeterli", gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" ve öğrencilerin ortalamasıyla genel ortalama ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Uygulama aşamasında öğretim elemanı görüşleriyle öğrenci görüşleri arasında fark olduğu ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir (Bkz. Grafik 3).

d- Değerlendirme Aşamasında Öğretim Elemanı Yeterlikleri

Bu aşamada öğretim elemanı yeterliklerini belirlemek üzere oluşturulan 6 maddeye ilişkin bulgular çizelge 20'de verilmiştir.

ÇİZELGE 20

DEĞERLENDİRME AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

DEĞERLENDİRME YETERLİKLERİ	Grup	$\bar{x}$	ss	t değeri I-II	t değeri I-III	t değeri II-III
1. Öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğini saptama	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	3.93 2.21 2.43	.917 1.072 .514	5.75**	5.34**	.16
2. Öğrencilerin başarılarını değerlendirmede uygun ölçütler kullanma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.07 2.57 1.15	.730 1.019 .707	5.36**	7.25**	2.22*
3. Öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi verme	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.57 2.99 2.93	.514 1.136 .917	5.13**	5.85**	.20
4. Sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirme	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.71 3.07 -	.469 1.339 -	4.53**	-	-
5. Ölçme sonucunda yapılan öğrenci hatlarını öğrencilerle düzeltme	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.21 2.10 2.44	.699 1.217 .527	6.35**	6.48**	.83
6. Değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	3.93 2.04 1.75	.730 .912 .463	7.44**	7.57*	.90

*: $p < .05$ ** : $p < .01$

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğini saptamada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.93, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.21 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.43'tür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli" öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.72'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının

ortalama arasında gözlenen 1.50'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğini saptamada çok yeterli buldukları öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, öğrencilerin başarılarını değerlendirirken uygun ölçütler kullanmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.07, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.57 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 1.75'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Hiç Yeterli Değil" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.50'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında görülen 2.32'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 0.82'lik fark ise $\alpha = .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini öğrenci başarılarını değerlendirirken uygun ölçütler kullanmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin

öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarına göre öğretim elemanlarının yetersiz buldukları söylenebilir.

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi vermede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.57, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.99 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.93'tür. Öğretim elemanlarının ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.58'lik fark ile öğretim elemanı görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.64'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi vermede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.71, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 3.07'dir. Bu maddeye ilişkin gözlem yapılmamıştır. Öğretim elemanlarının ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrencilerin ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.64'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise bu görüşe katılmayarak öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 17'de görüldüğü gibi, ölçme sonucunda yapılan öğrenci hatalarını öğrencilerle düzeltmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.21, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.10 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.44'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 2.11'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.77'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini ölçme sonucunda yapılan öğrenci hatalarını öğrencilerle düzeltmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerle gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 20'de görüldüğü gibi, değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.93, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.04 ve gözlem sonuçlarının ortalaması 1.45'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli" öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Hiç Yeterli Değil" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.89'luk fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 2.18'lik fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Buradan, öğretim elemanlarının kendilerini, değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ve öğretim elemanlarını yetersiz bulduğu söylenebilir. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Değerlendirme aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin genel ortalamalar Çizelge 21'de verilmiştir.

ÇİZELGE 21

DEĞERLENDİRME AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

YETERLİK ALANI	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{X}$	ÖĞRENCİ $\bar{X}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{X}$	GENEL $\bar{X}$
Değerlendirme Aşaması	4.24	2.50	2.26*	2.67

Çizelge 21'de görüldüğü gibi derse başlangıç aşamasındaki öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.24, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.50, gözlem sonuçlarının ortalaması 2.26 ve genel ortalama ise 2.67'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli", genel ortalama ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Değerlendirme aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu ve gözlem sonuçlarının genellikle öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir (Bkz. Grafik 4).

2. ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİ

Öğretim elemanlarının, okul içi ilişkilerindeki yeterliklerini belirlemek üzere oluşturulan oniki maddeye ilişkin bulgular Çizelge 22'de verilmiştir.

ÇİZELGE 22

ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİ

OKUL İÇİ İLİŞKİLERE İLİŞKİN YETERLİKLERİ	Grup	$\bar{x}$	ss	t değeri I-II	t değeri I-III	t değeri II-III
1. Diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	3.93 2.54 3.00	.997 1.078 .000	4.59**	-	-
2. Öğretmenlerle öğretime ilişkin ortak sorunları saptama	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.00 2.36 2.57	.784 1.019 .514	5.82**	5.10**	.18
3. Öğretmenlerle iyi ilişkiler kurma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.57 3.40 3.07	.514 1.074 .267	4.01**	9.69**	1.14
4. İdarecilerle iyi ilişkiler kurma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.36 3.23 3.29	.633 1.001 .469	4.12**	5.09**	.22
5. Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.50 3.35 3.21	.650 1.124 .426	3.75**	6.11**	.44
6. Eleştiriye açık olma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.29 2.59 3.00	.825 1.206 .555	5.10**	4.84**	1.25
7. Diğer öğretmenlerle çalışmaya istekli olma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.36 2.59 -	.497 1.206 -	5.10**	-	-
8. Öğrenciye güven vererek ona sağlıklı bir öğretmen modeli oluşturma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.50 2.43 -	.650 1.043 -	7.25**	-	-
9. Programın uygulanışında tutum ve davranışlarıyla okulu sevilen bir ortam haline getirme	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.21 2.25 -	.802 1.007 -	7.01**	-	-
10. Öğretmenlerden gelen soru ve dilekleri severek ve isteyerek cevaplandırma	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.59 2.59 -	.646 1.131 -	6.41**	-	-
11. Öğrencilerin akademik sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm arama	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.28 2.29 -	.611 1.145 -	6.40**	-	-
12. Öğrencilerin kişisel sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm arama	Ö. Elemanı (I) Öğrenci (II) Gözlem (III)	4.36 1.99 -	.745 1.055 -	8.13**	-	-

**: p < .01

Çizelge 22'de görüldüğü gibi, diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 3.93, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.54 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.39'lük fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları ile gözlem sonuçlarının ortalaması arasındaki gözlenen farklar gözlem sonuçlarının varyansının sıfır olması nedeniyle test edilememiştir.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin çok az yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi, öğretmenlerle öğretime ilişkin olarak ortak sorunları saptamada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin görüşlerinin ortalaması 4.00, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.36 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.57'dir. Öğretim elemanlarının ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.64'lük fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının

ortalamları arasında gözlenen 1.43'lük fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini öğretmenlerle öğretime ilişkin ortak sorunları saptamada çok yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını çok yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi öğretim elemanları ile iyi ilişkiler kurmada öğretim elemanı yeterliliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.57, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.40 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.07'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.17'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.50'lik fark $\alpha = 0.1$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini öğretmenlerle iyi ilişkiler kurmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli bulduğu söylenebilir. Öğrenci görüşleri ile gözlem sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi idarecilerle iyi ilişkiler kurmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.36, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.23 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.29'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.13'lük fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.01'lik fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini idarecilerle iyi ilişkiler kurmada tamamen yeterli buldukları, öğrenci ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü üzere öğrencilerle iyi ilişkiler kurmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerin ortalaması 4.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.35 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.21'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.15'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.29'luk fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı

bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilerle iyi ilişkiler kurmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi eleştiriye açık olmada öğretim elemanı yeterliliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.29, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.59 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 3.00'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması "Çok Az Yeterli" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.70'lik fark ile öğretim elemanı görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen 1.29'luk fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini eleştiriye açık olmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok yeterli buldukları ve gözlem sonuçlarının öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli bulduğu halde öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir.

Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerini belirlemek üzere hazırlanmış maddelerde bu kısımdan itibaren gözlem yapılamamıştır.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi diğer öğretim elemanları ile çalışmaya istekli olmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.36, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.59'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.77'lik fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini diğer öğretim elemanları ile çalışmaya istekli olmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi öğrenciye güven vererek ona sağlıklı bir öğretmen modeli oluşturmada öğretim elemanı yeterliliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.43'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 2.07'lik fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarını kendilerini öğrenciye güven vererek ona sağlıklı bir öğretmen modeli oluşturmada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi programın uygulanışında tutum ve davranışlarıyla okulu sevilen bir ortam haline getirmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.21, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.25'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.96'lık fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini programın uygulanışında tutum ve davranışlarıyla okulu sevilen bir ortam haline getirmede tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü üzere öğrencilerden gelen soru ve dilekleri severek ve isteyerek cevaplandırmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.57, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.59'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.98 lik fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerinin öğrencilerden gelen soru dilekleri severek ve isteyerek cevaplandırmada tamamen yeterli buldukları öğrencilerin ise

öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi öğrencilerin akademik sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm aramada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.28, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.29'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.99'luk fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buradan öğretim elemanlarının kendilerini öğrencilerin akademik sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm aramada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi öğrencilerin kişisel sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm aramada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.36, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 1.99'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 2.37 lik fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim

elemanlarının kendilerini öğrencilerin kişisel sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm aramada tamamen yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerine ilişkin genel ortalamalar Çizelge 23'de verilmiştir.

ÇİZELGE 23

ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

OKUL İÇİ İLİŞKİLER- DEKİ YETERLİKLER	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{X}$	ÖĞRENCİ $\bar{X}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{X}$	GENEL $\bar{X}$
1-6. Maddeler	4.28	2.91	3.02	3.06
7-12. Maddeler	4.34	2.36	-	2.58

Çizelge 23'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerinde ilk altı maddeye ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.28, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.91, gözlem sonuçlarının ortalaması 3.02 ve genel ortalama ise 3.06'dır. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen yeterli", öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalaması ile genel ortalama ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerine ilişkin ilk altı maddeye öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu ve gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir (Bkz. Grafik 5).

Çizelge 23'de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerinde ikinci altı maddeye ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.34, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.36 ve genel ortalama ise 2.58'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Tamamen Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ile genel ortalama ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerine ilişkin ikinci altı maddede öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir (Bkz. Grafik 5).

3. ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE YARARLANMA YETERLİLİKLERİ

Öğretim elemanlarının, yeni kaynaklara ulaşmada ve yararlanmadaki yeterliliklerini belirlemek üzere oluşturulan beş maddeye ilişkin bulgular Çizelge 24'de verilmiştir.

ÇİZELGE 24

**ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE
YARARLANMA YETERLİKLERİ**

YENİ KAYNAKLARA ULAŞMADA VE YARARLANMA YETERLİKLERİ	Grup	$\bar{x}$	ss	t değeri I-II	t değeri I-III	t değeri II-III
1. Alanı ve mesleği ile ilgili araştırma ve yayınları izleyip öğrencilere duyurma	Ö. Elemanı (I)	4.00	.679	7.05**	-	-
	Öğrenci (II)	2.11	.971			
	Gözlem (III)	-	-			
2. Çağdaş eğitim-öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinme	Ö. Elemanı (I)	3.79	.699	5.61**	-	-
	Öğrenci (II)	2.23	1.003			
	Gözlem (III)	-	-			
3. Gelişmelerin tartışıldığı seminer ve kurslara katılma	Ö. Elemanı (I)	3.50	1.019	6.01**	-	-
	Öğrenci (II)	1.91	.923			
	Gözlem (III)	-	-			
4. Yenilikleri öğretim programına aktarma	Ö. Elemanı (I)	3.71	1.069	6.54**	-	-
	Öğrenci (II)	1.92	.959			
	Gözlem (III)	-	-			
5. Dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilme	Ö. Elemanı (I)	3.50	1.286	7.25**	1.76	4.77**
	Öğrenci (II)	1.64	.850			
	Gözlem (III)	2.79	.802			

* *: $p < .01$

Çizelge 24'de görüldüğü gibi, alanı ve mesleği ile ilgili araştırma ve yayınları izleyip öğrencilere duyurmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 4.00, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.11'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.89'luk fark $\alpha = .01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini alanı ve mesleği ile ilgili araştırma ve yayınları

izleyip öğrencilere duyurmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 24'de görüldüğü gibi çağdaş eğitim-öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.79, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 2.23'dür. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.56'lık fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini çağdaş eğitim-öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinmede çok yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 22'de görüldüğü gibi gelişmelerin tartışıldığı seminer ve kurslara katılmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 1.91'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen 1.59'luk fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini gelişmelerin tartışıldığı seminer ve kurslara

katılmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin ise öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 24'de görüldüğü gibi yenilikleri öğretim programına aktarmada öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.71, öğrenci görüşlerinin ortalaması ise 1.92'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasından gözlenen 1.79'luk fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Burada öğretim elemanlarının kendilerini yenilikleri öğretim programına aktarmada çok yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını çok az yeterli buldukları ve öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir.

Çizelge 24'de görüldüğü gibi dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde, bir yabancı dil bilmede öğretim elemanı yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.64 ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise 2.79'dur. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli" öğrenci görüşlerinin ortalaması "Hiç Yeterli Değil" ve gözlem sonuçlarının ortalaması ise "Orta Düzeyde Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin ortalamaları arasında gözlenen fark ile öğrenci görüşlerinin ve gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark $\alpha=.01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Öğretim elemanı görüşleri ile gözlem sonuçlarının ortalamaları arasında gözlenen fark ise istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Burada öğretim elemanlarının kendilerini dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilmede çok yeterli buldukları, öğrencilerin öğretim elemanlarını hiç yeterli bulmadıkları ve gözlem sonuçlarının ise öğretim elemanlarını orta düzeyde yeterli buldukları söylenebilir. Öğretim elemanı görüşleri ile gözlem sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Öğretim elemanlarının yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmadaki yeterliklerine ilişkin genel ortalamalar Çizelge 25'te verilmiştir.

ÇİZELGE 25

ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE YARARLANMA YETERLİKLERİNE İLİŞKİN GENEL ORTALAMALAR

YETERLİK ALANI	ÖĞRETİM ELEMANI $\bar{x}$	ÖĞRENCİ $\bar{x}$	GÖZLEM SONUÇLARI $\bar{x}$	GENEL $\bar{x}$
Yeni Kaynaklara Ulaşma ve Yararlanma	3.10	1.96	2.79*	2.17

* Sadece beşinci maddede gözlem yapılmıştır.

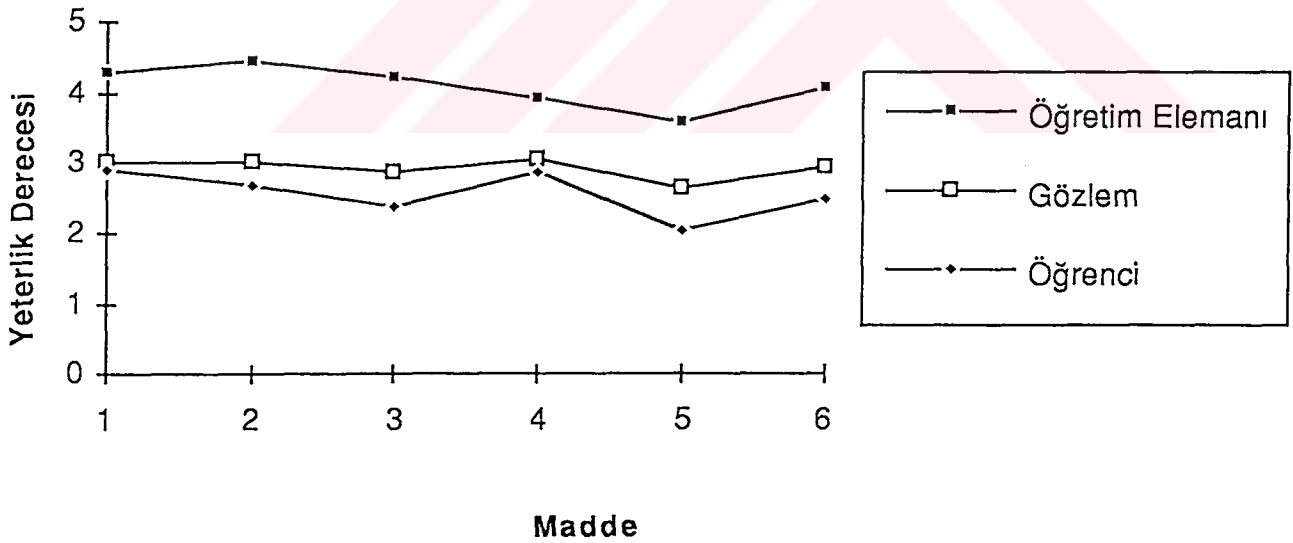
Çizelge 25de görüldüğü öğretim elemanlarının yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması 3.10, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.96 ve genel ortalama ise 3.17'dir. Öğretim elemanı görüşlerinin ortalaması "Çok Yeterli", öğrenci görüşlerinin ortalaması ile genel ortalama ise "Çok Az Yeterli" seçeneklerine denk gelmektedir.

Öğretim elemanlarının yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmada yeterliklerine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu söylenebilir (Bkz. Grafik 6).

ALT AMAÇLARA İLİŞKİN GRAFİKLER

GRAFİK 1

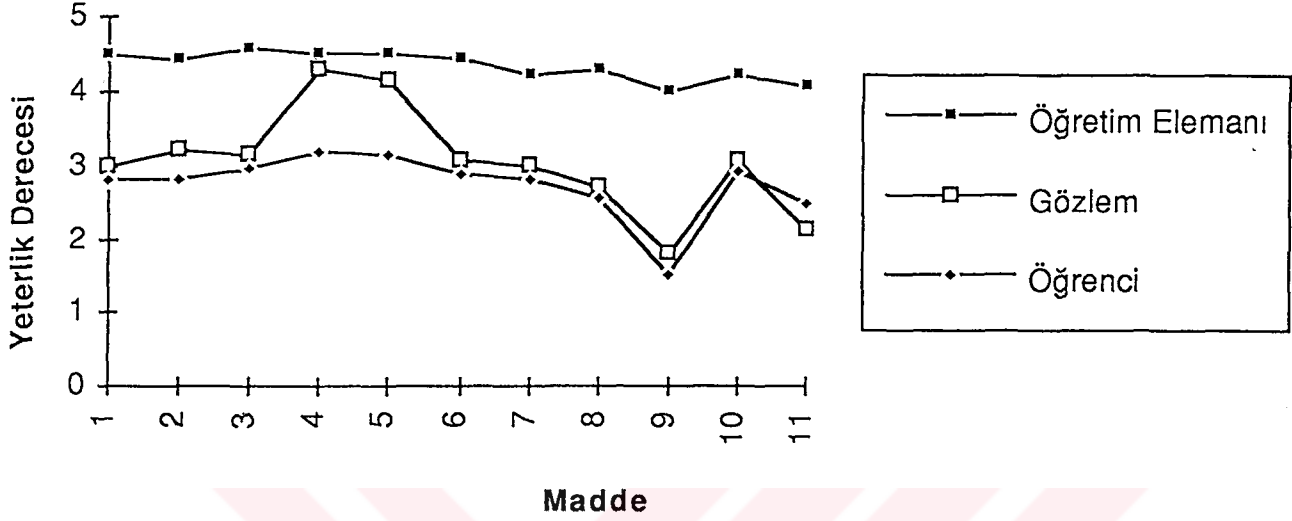
DERSE BAŞLANGIÇ AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

Garfik 1'den de görüldüğü gibi derse başlangıç aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir.

GRAFİK 2

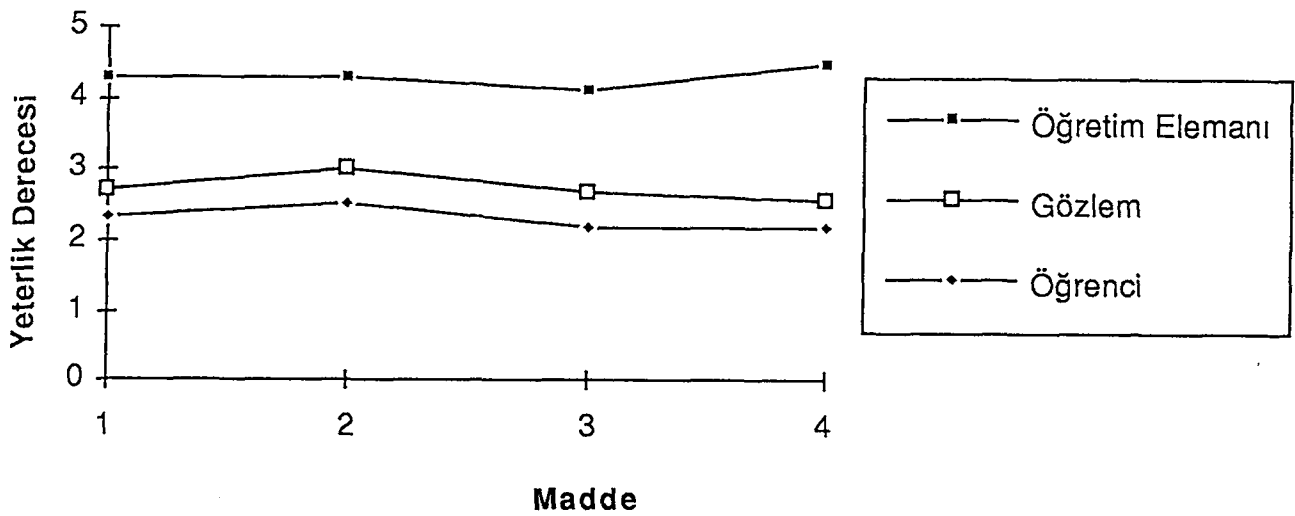
DERSİ SUNMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

Grafik 2'den de görüldüğü gibi dersi sunma aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında farklılıklar vardır. Gözlem sonuçlarının dört ve beşinci maddelerde öğretim elemanlarını, geriye kalan maddelerde öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir.

GRAFİK 3

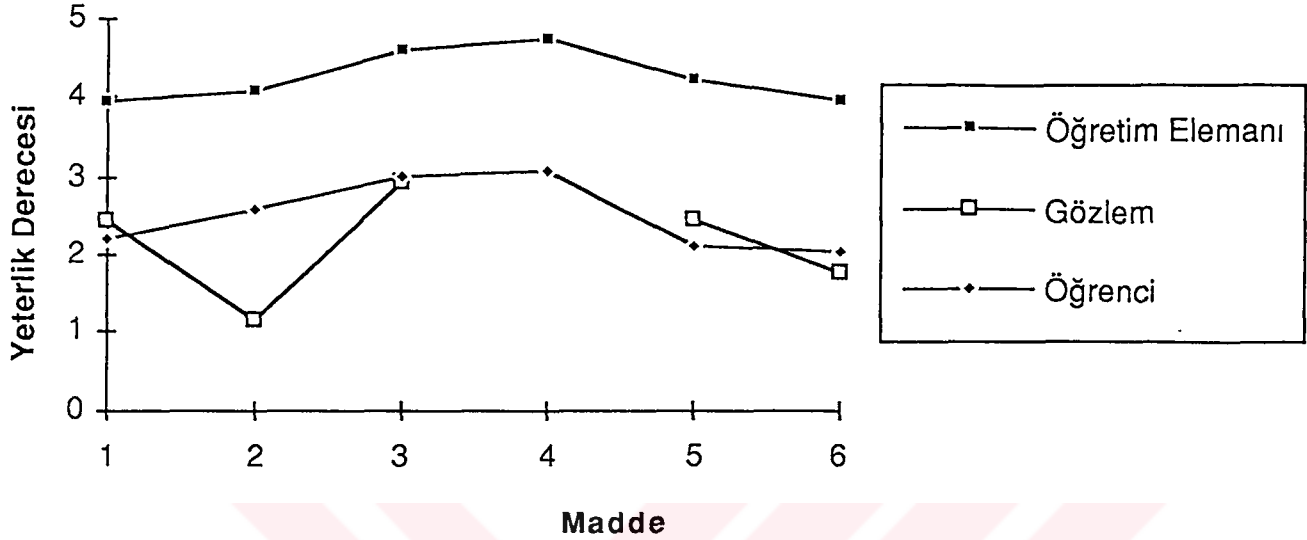
UYGULAMA AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

Grafik 3'den de görüldüğü gibi uygulama aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu, gözlem sonuçlarının öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir.

GRAFİK 4

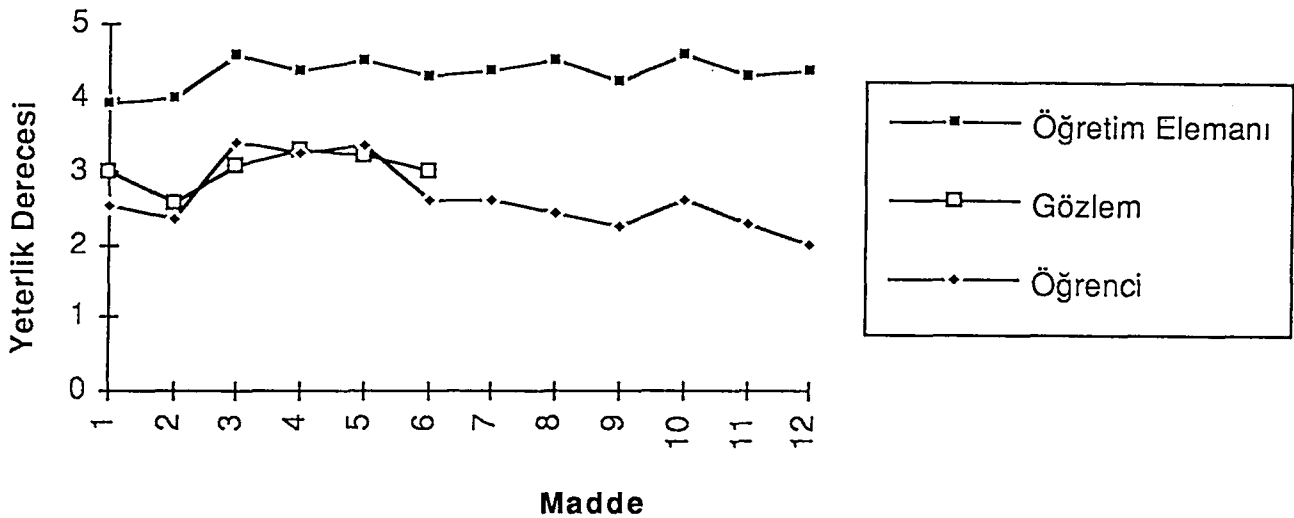
DEĞERLENDİRME AŞAMASINDAKİ ÖĞRETİM ELEMANI YETERLİKLERİ

Grafik 4'den de görüldüğü gibi değerlendirme aşamasında öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında fark olduğu gözlem sonuçlarının gözlenemeyen dördüncü madde dışında öğrenci görüşlerini desteklediği söylenebilir.

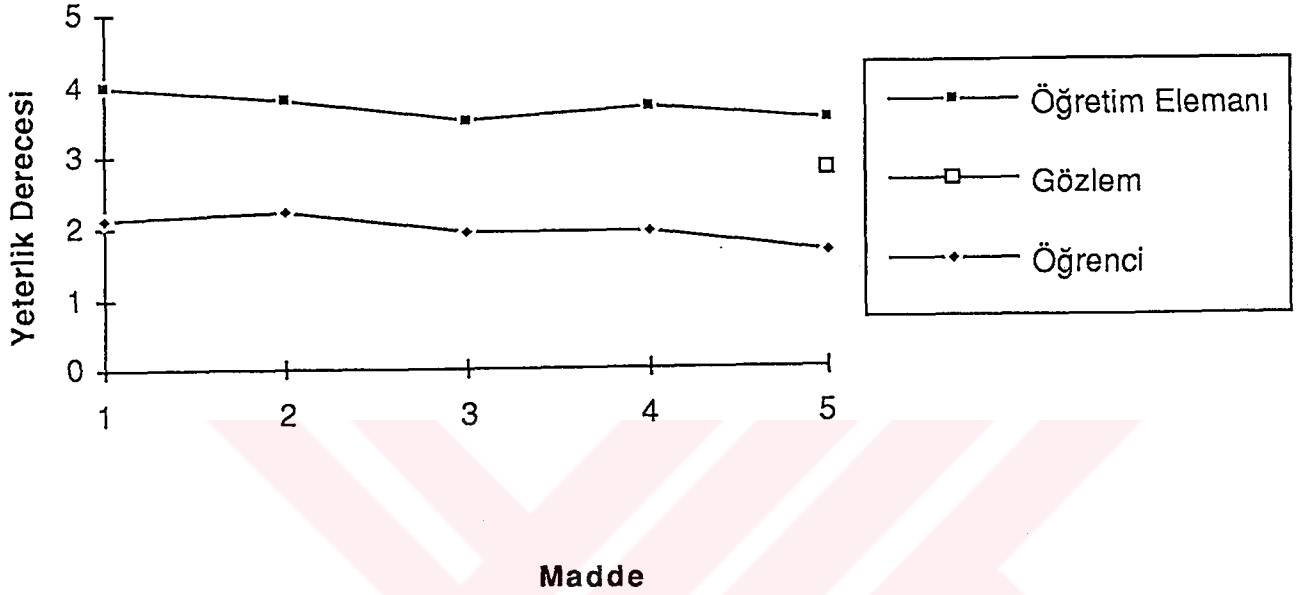
GRAFİK 5

ÖĞRETİM ELEMANLARININ OKUL İÇİ İLİŞKİLERİNDEKİ YETERLİKLERİ

Grafik 5'den de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerindeki yeterliklerinde öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında farklılıklar vardır. Gözlenebilen ilk altı maddede gözlem sonuçları öğrenci görüşlerini desteklemektedir.

GRAFİK 6
ÖĞRETİM ELEMANLARININ YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA VE YARARLANMA
YETERLİKLERİ

Grafik 6'dan da görüldüğü gibi öğretim elemanlarının yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma yeterliklerinde öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında farklılıklar vardır. Gözleme olanak veren beşinci maddede gözlem sonuçları öğretim elemanı görüşlerini desteklemektedir.

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın genel bir özeti yapılarak, araştırma problemine ilişkin bulguların sonuçları verilmiş ve öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Özet

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji'nde görev yapan öğretim elemanlarının yeterliklerine ilişkin görüşlerin saptanması amaçlanmıştır. Araştırma giriş, yöntem, bulgular ve yorumlar, özet sonuç ve öneriler olmak üzere dört bölüm altında toplanmaktadır.

Tarama türünde yürütülen araştırmada, birinci aşamada öğretim elemanlarının öğretim süreçlerinde, okul içi ilişkilerinde, mesleki ve alanla ilgili yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmada sahip olmaları gereken yeterliklere ilişkin olgusal veriler toplanmıştır. Elde edilen verilere dayalı olarak bir anket formu geliştirilmiştir. Geliştirilen anket formu konu ile ilgili tez danışmanı ve uzmanların görüş ve önerilerine sunulmuştur. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim elemanı ve öğrencileri üzerinde yapılan deneme uygulamasından sonra 44 maddelik bir anket geliştirilmiştir. Geliştirilen anketin gözlenebilen maddelerinden 34 maddelik bir gözlem formu oluşturulmuştur.

Anket Türk Öğretmen Koleji'nde görev yapan 14 öğretim elemanı ile 156 öğrenciye uygulanmış ve 14 öğretim elemanı en az ikişer defa gözlenmiştir.

Anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler amaçlara uygun olarak frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{x}$), ilişkili ve ilişkisiz t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucu elde edilen veriler çizelgelere yerleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretim elemanlarının göstermekte oldukları davranışlar konusunda, öğretim elemanı öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Öğretim elemanları kendilerini, öğrencilerin algıladığından daha olumlu algılamaktadır. Gözlem sonuçları öğrenci görüşlerini desteklemektedir.

Sonuç

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak tesbit edilen sonuçlar şunlardır:

1. Öğretim süreçlerinin derse başlangıç aşamasında öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli, öğrenciler öğretim elemanlarını çok az yeterli bulmakta ve gözlem sonuçlarına göre ise öğretim elemanları orta düzeyde yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Gözlem sonuçları öğrenci görüşlerini desteklemektedir.

2. Öğretim süreçlerinin dersi sunma aşamasında öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli bulmakta, öğrencilere ve gözlem sonuçlarına göre ise öğretim elemanları orta düzeyde yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Gözlem sonuçları uygun örnekler verme ile önemli kritik noktaları belirtip üzerinde durma dışındaki yeterlik alanlarında öğrenci görüşlerini desteklemektedir.
3. Öğretim süreçlerinin uygulama aşamasında öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli bulmakta, öğrenciler öğretim elemanlarını çok az yeterli bulmakta ve gözlem sonuçlarına göre öğretim elemanları orta düzeyde yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanı görüşleri ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Gözlem sonuçları öğrenci görüşlerini desteklemektedir.
4. Öğretim süreçlerinin değerlendirme aşamasında öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli bulmakta, öğrenci görüşleri ve gözlem sonuçlarına göre ise öğretim elemanları çok az yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanı görüşleri ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Gözlem sonuçları öğrencilerin başarılarını değerlendirmede uygun ölçütler kullanma dışındaki yeterlik alanlarında öğrenci görüşlerini desteklemektedir.
5. Okul içi ilişkilerde gözlenebilir öğretim elemanı davranışlarına ilişkin ilk altı maddede öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli bulmakta öğrenciler ve gözlem sonuçlarına göre ise öğretim elemanları orta düzeyde yeterli bulunmaktadır. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri

arasında anlamlı farklılıklar vardır. Gözlem sonuçları öğrenci görüşlerini desteklemektedir.

6. Okul içi ilişkilerde gözlem yapılamayan ikinci altı maddede öğretim elemanları kendilerini tamamen yeterli, öğrenciler ise öğretim elemanlarını çok az yeterli bulmaktadır. Öğretim elemanı görüşleri ile öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır.
7. Yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanmada öğretim elemanları kendilerini çok yeterli bulmakta, öğrenciler öğretim elemanlarını çok az yeterli bulmaktadırlar. Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilme yeterliğinde gözlem sonuçları öğretim elemanı görüşlerini desteklemektedir.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterlilikleri ve bu konuda yapılacak araştırmalarla ilgili olarak şu öneriler geliştirilmiştir.

1. Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanlarına; öğretim süreçlerinde, özellikle ölçme ve değerlendirme konusunda, okul içi ilişkiler ve yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma konularında bu araştırmanın verilerinden yararlanılarak hizmet-içi eğitim programları düzenlenmelidir.
2. Öğretim elemanlarının okul içi ilişkilerinde daha başarılı olabilmeleri için öğretim elemanları rehberlik servisi tarafından bilgilendirilmelidir.

3. Kuruma yeni alınacak öğretim elemanları için en az bir yabancı dil bilme şartı getirilmelidir.
4. Öğretim elemanlarının öğretim süreçlerinde okul içi ilişkilerinde ve yeni kaynaklara ulaşma ve yararlanma konularındaki hizmetiçi eğitim ihtiyaçları periodik olarak araştırılmalıdır.
5. Öğretim elemanı kadrosunun zenginleştirilmesi için önlemler alınmalıdır.
6. Öğretmen ve öğrencilerin ilişkilerini geliştirmek için öğretmen ve öğrencilerin beraber katılacakları grup toplantıları düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

Alkan, Cevat. **Eğitim Teknolojisi**. Ankara: 1984.

Altunya, Niyazi. "Gazi Eğitim Enstitüsü Programlarının Değerlendirilmesi".
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1981.

Balci, Esergöl. "Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Niteliğini Geliştirme ve
Meslekte Tutma Politikaları". **Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu**'nda sunulan bildiri. İstanbul: 13-14 Nisan 1991.

Başaran İ. Ethem. **Eğitim Yönetimi**. İkinci Basım. Ankara: 1988.

Beidoğlu, Müge. "TÖK Rehberlik Araştırma Raporu." **TÖK Çağdaş Eğitim Dergisi**. 1; 1991.

Bilen, Mürüvvet. **Başarılı Öğretim İçin Teknikler**. Ankara Basım Sanayi,
1983.

_____. "Eğitimde Verimliliğe Öğretmenin Kişilik Özelliklerinin Etkisi", H.Ü.
Eğitim Fakültesi Dergisi. 8, 1992.

Bloom, Benjamin S. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. Çev: Durmuş
Ali Özçelik, Ankara MEB Yayınları, 1979.

Bolat, Salih. "Yüksek Öğretimde Öğretim Elemanı Öğrenci İletişimi."
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. H.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara: 1990.

Brophy, Jere and Thomas L. Good. "Teacher Behaviour and Student Achievement." **Handbook of Research on Teaching**. Third Edition. Editor: M.C. Wittrock, Chicago: Rand Mc Nally, 1986, ss. 328-375.

Bursalioğlu, Ziya. **Eğitim Yöneticisinin Yeterlilikleri: İlköğretmen Okulu Müdürlerinin Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma**. Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan İkinci Basım. A.Ü. E.F. Yayınları, No: 93, 1981.

Corkil, Alice J. Rager H. Bruning and J. A. Glover. "Advance Organizers: Concrete versus Abstract." **The Journal of Educational Research**, 82.2: 1988, ss. 76-81.

Çelenk, Süleyman. "Eğitim Yüksekokulu Öğrencilerinin Tutumları." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi SBE, 1988.

Deryakulu, Deniz. "Öğretim Elemanı - Öğrenci Arası İletişimde İstenilen Öğretim Elemanı Davranışlarının Gösterilmesini Engelleyen Faktörler." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Efe, Ülvan. "Türk Öğretmen Koleji Tarihçesi" **TÖK Yıllığı**. Lefkoşa: 1979.

Erden, Münire; Nurettin Fidan. **Eğitim Bilimine Giriş**. İkinci Basım, Ankara: 1987.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Yedinci Basım. Ankara: 1993.

Fidan Nurettin. **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: 1986.

Gagne, Robert M. **The Conditions of Learning**. Second Edition. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1970.

Gagne, R.M. and R. Glaser. "Foundations in Learning Research." **Instructional Teachnology: Foundations**. Edit. R.M. Gagne, New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates Publisher, 1987, ss. 49-83.

_____. "Learning Theory. Educations Media and Individualized Instruction." Indiana University, School of Education, Training Handout, No: 1402, 1970.

Gömlüksiz, Müfit. "Demokratik Bir Sınıf Ortamı Açısından Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerinin Davranışlarının Değerlendirilmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi H.Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara: 1988.

Gözütok, Dilek. "Öğretmen Eğitiminde Meslek Formasyonu Öğretiminin Öğretim Elemanı Davranışlarına Yansıması." Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 1988.

_____. "Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Algılarına Göre Mesleki Davranışların Değerlendirilmesi." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 24: 2, 1991.

_____. "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğretmenlik Formasyonu Açısından Eğitim İhtiyaçlarının Saptanması." **Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu İstanbul: 13-14 Nisan 1991.**

Gürbüztürk, Oğuz. "Eğitim Fakülteleri Programlarının Değerlendirilmesi." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. A.Ü. SBE, 1988.

_____. "Öğretmenlerin Belirli Öğretim Fonksiyonlarını Yerine Getirme Derecelerine Yönelik Bir Araştırma." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 24: 2, 1991.

_____. "Eğitim Programı ile Öğretim Arasındaki İlişki, Kavramsal Bir Açıklama." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi. 22:1, 1989.

Gürkan, Tanju. İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ile Benlik Kavramları Arasındaki İlişki. Ankara: 1993.

_____. "Orta Öğretim Kurumlarında Öğretime İlişkin Sorunlar." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi. 20: 1-2, 1987.

Hilgard, Ernest R. and Gordon H. Bower. Theories of Learning. New York: Appleton-Century Crofts, Educational Meredith Corporation, 1974.

Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Dördüncü Basım, Ankara: 1991.

_____. Araştırmalarda Rapor Hazırlama. Beşinci Basım Ankara: 1991.

Kavak, Yüksel. "Eğitim Fakültesindeki Öğretim Elemanlarının Yeterlilikleri ve Eğitim İhtiyaçları." Yayınlanmamış Doktora Tezi. H.Ü. SBE, 1986.

Kaya, Y. Kemal. İnsan Yetiştirme Düzenimiz. İkinci Basım. Ankara: 1977.

Kelly, A.V. The Curriculum Theory and Practice. Third Edition. Paul Chapman Publishing Ltd. London: 1989.

Kısakürek, Mehmet. Sınıf Atmosferinin Öğrenci Başarısına Etkisi. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No.: 144, 1985.

Koçer, H. Ali. "İlkokullarda Öğretmenin Yetiştirilmesi: 1923-1980." Cumhuriyet Döneminde Eğitim. Milli Eğitim Basımevi İstanbul: 1983.

"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Yasası." Resmi Gazete. 51, 1986.

"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Öğretmenler Yasası." Resmi Gazete. 52, 1986.

Kuzgun, Yıldız. "Öğrencilerin Öğretmenlerden Bekledikleri ve Gözledikleri Davranışlar." Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu. İstanbul: 13-14 Nisan 1991.

Küçükahmet, Leyla. Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları Program Geliştirme Açısından Bir Yorum. A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 55. Ankara: 1976.

_____. Hizmetiçi Eğitim Teori ve Uygulamaları. Ankara: 1992.A.

_____. Öğretim İlke ve Yöntemleri. Dördüncü Basım. Ankara: 1992.B.

_____. Öğretmen Yetiştirme Programları ve Uygulamaları. Ankara, 1993.

MEB. XI. Milli Eğitim Şurası (8-11 Haziran): Öneriler, Konuşmalar, Kararlar. Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 1982.

_____. XII. Milli Eğitim Şurası (18-22 Temmuz); Kararlar. Milli Eğitim Basımevi, Ankara: 1988.

Nas, Recep. "İlköğretime Öğretmen Yetiştirme." H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi. 8; 1992.

Ok, Ahmet. "The Determination of Admission Standarts For Teacher Training Programs a Delphi Study." Ph. D. Dissertation. Ankara: METU, 1991.

Özçelik, Durmuş. **Eğitim Programları ve Öğretim**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları, No:8, 1989.

Özder, Hasan. "İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Konusunda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Eğitimcilerin Görüşleri." Yayınlanmamış Yükek Lisans Tezi H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Pektaş, Suat. "Sözel Olmayan Öğretmen Davranışlarının Öğretime Etkilerinin Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1988.

Saracaoğlu, S. Asuman "Bir Öğretmen Yetiştirme Model Önerisi." Kültür Koleji Müdürlüğü Eğitim-Araştırma-Geliştirme Merkezince Düzenlenen **Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu**'nda sunulan bildiri. İstanbul: 13-14 Nisan, 1991.

Sönmez, Veysel. **Program Geliştirme Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Adım Yayıncılık, Dördüncü Basım, Ankara:1993.

Şahinkesen, Ali. "Ortaöğretim Kurumlarında Görevli Öğretmenlerin Süreçler Yönünden Değerlendirilmesi." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi. 22:1, 1989.

Tezcan, Mahmut. **Kuşaklar Çatışması (Okuyan ve Çalışan Gençlik Üzerine Bir Araştırma)**. Ankara: 1991.

Taymaz, Haydar. **Hizmetiçi Eğitim: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler**. İkinci Basım. Ankara: 1992.

Tekin, Halil. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Yargı Yayınları. Yedinci Basım, Ankara: 1993.

Turgut, M.Fuat. "Program Yenileme ve Öğretmen Yetiştirme Sorunları." VI. **Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri'nde** sunulan tebliğ özeti. Ankara: TÜBİTAK, 17-19 Ekim, 1977.

Türkoğlu, Adil. "Eğitim Yüksekokullarında Öğretim Üyesi Sorunu." **Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu.** İstanbul: 13-14 Nisan, 1991.

_____. **Eğitim Yüksekokulları Program Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar.** Adana: Çukurova Üniversitesi EF Yayınları, No:1, 1988.

Tyler, W. Ralph. "Teacher Education and Improvement of Instruction." **Teacher Education and National Development.** Korea: 1979.

Ural, Mehmet. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji." **Yayınlanmamış Bildiri.** Lefkoşa, 1993.

_____. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk Öğretmen Koleji Eğitim Programı ve İşletilmesi." **Yayınlanmamış Bildiri.** Lefkoşa, 1993.

Varış, Fatma. **Eğitim Bilimine Giriş.** Üçüncü Basım. A.Ü. EBF Yayınları, No: 146, 1985.

_____. **Eğitim Bilimine Giriş.** Ankara: 1991.

_____. **Eğitimde Program Geliştirme. "Teori ve Teknikler".** Dördüncü Basım. A.Ü. EBF Yayınları, No: 157, 1988.

_____. **Öğretmen Yetiştirme Üzerine.** A.Ü. EF Yayınları, 50. Yıl Armağan, 1973.

Yaratan, Hüseyin. "A Preformative Evaluation of The Effects of The Entrance Examinations For Colleges On The Turkish Community In Cyprus." Ph. D. Dissertation, USA Michigan University, 1991.

Yılman, Mustafa. "Eğitim-Öğretim Niteliğinin Geliştirilmesinde Öğretmenlerin Rolü." **Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu** İstanbul: 13-14 Nisan 1991.

_____. "Yüksek Öğretim Gençliğinin Temel Sorunları". **Yaşadıkça Eğitim**, Temmuz-Ağustos-Eylül, 1989.

EKLER

EK	Sayfa
1. YAZIŐMALAR.....	86
2. ÖĞRETİM ELEMANI ANKET FORMU.....	90
3. ÖĞRENCİ ANKET FORMU.....	95
4. GÖZLEM FORMU.....	103

EK-1

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı

Genel Ortaöğretim Dairesi Müdürlüğüne,

Ben, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencilerinden Kürşat Köseoğlu "İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezime bilgi toplamak amacıyla, ek'te de sunduğum ortak yanları olan iki anket geliştirdim. Söz konusu anketleri Küçük Kaymaklı Türk Öğretmen Koleji öğretim elemanı ve öğrencilerine uygulamak için gereken iznin verilmesi konusunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Kürşat Köseoğlu

Ek 1- Öğretim Elemanı Anketi (9)

2- Öğretmen Adayı Anketi (8)

EK-1 devam

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIğI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı. G.O.Ö. 66/93

Tarih: 21.12.1993

Sn. Kürşat Köseoğlu
A.. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yüksek Lisans Öğrencisi

Tarafınızdan hazırlanan konu edilen anketlerin Türk Öğretmen Kolejinde öğretmen ve öğrencilere okul müdürlüğünün uygun göreceği bir günde uygulanmasında sakınca yoktur.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ali Rıza Özkök
Müdür

Dağıtım: - Türk Öğretmen Koleji Müdürlüğü

ET/YB

EK-1 devam

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
TÜRK ÖĞRETMEN KOLEJİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı. G/205/93

Lefkoşa

Tarih: 23.12.1993

Sn. Kürşat Köseoğlu
A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yüksek Lisans Öğrencisi

"İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezinize bilgi toplamak amacı ile tarafınızdan hazırlanan anketin Türk Öğretmen Koleji öğretmen ve öğrencilerine Müdürlüğümüzce düzenlenen programa göre uygulanması uygundur.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Semra Bozer
Okul Müdür Vekili

Eki: 1) Uygulama Programı

EK-1 devam

Tarih ve Gün	Saat	Sınıf
27 Aralık 993 Pazartesi	8.30	III B
	9.15	IV
	10.20	II B
	11.05	II A
	12.05	III A

EK-2

Sayın Öğretim Elemanı,

Eğitimin temel öğelerinden biri olan öğretmenin, eğitim sistemi içerisindeki önemi tartışılmazdır. Bu anketin amacı, "İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezi için bilgi toplamaktır. Elde edilen bilgiler, bilimsel amaçlarla ve topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle anketin herhangi bir yerinde ad ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Sorulara, samimi ve objektif olarak yanıt vermeniz araştırmanın amaçlarına ulaşılmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümün başında özel bir açıklama yer almaktadır. Lütfen ilgili açıklamaları dikkatle okuduktan sonra anketi doldurunuz.

Sizlerin 20 dakika gibi bir zamanınızı alacak bu ankete özen göstereceğinize olan inancımı bildirir, değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Kürşat Köseoğlu

A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Program Geliştirme Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde, kişisel ve eğitimsel durumunuza ilişkin yedi soru bulunmaktadır. Yanıtlarınızı, size uygun gelen seçeneğin yanındaki parantezin içine "X" işareti koyarak veya yazarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz:

1. ( ) Erkek
2. ( ) Kadın

2. Yaşınız:

1. ( ) 21-25
2. ( ) 26-30
3. ( ) 31-35
4. ( ) 36-40
5. ( ) 41-45
6. ( ) 46 ve üstünde

3. Yükseköğretim kurumlarındaki toplam hizmet süreniz:

1. ( ) 1-5 yıl
2. ( ) 6-10 yıl
3. ( ) 11-15 yıl
4. ( ) 16-20 yıl
5. ( ) 21 yıl ve üstünde

4. Bu okuldaki hizmet süreniz:

1. ( ) 1-3 yıl
2. ( ) 4-6 yıl
3. ( ) 7-9 yıl
4. ( ) 10 yıl ve üstünde

5. İlköğretim kurumlarında öğretmen olarak çalıştınız mı?

1. ( ) Evet
2. ( ) Hayır

6. En son almış olduğunuz akademik derece ya da görmüş olduğunuz öğrenim:

1. ( ) Dört yıllık yükseköğrenim
2. ( ) Yüksek Lisans (Blim Uzmanlığı, Master)
3. ( ) Doktora

Lütfen bu dereceyi hangi kurumdan aldığınızı belirtiniz.....

.....

7. Okutmakla yükümlü olduğunuz ders ya da derslerle ilgili alanınız:

1. ( ) Türk Dili ve Edebiyatı
2. ( ) Fen Bilimleri
3. ( ) Sosyal Bilimler
4. ( ) Eğitim Bilimleri
5. ( ) Yabancı Diller
6. ( ) Resim-İş
7. ( ) Müzik
8. ( ) Beden Eğitimi ve Spor

8. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri aldınız mı?

1. ( ) Evet
2. ( ) Hayır

BÖLÜM II

Bu bölümde yer alan her cümle bir yeterliği ifade etmektedir. Bu yeterlikleri ne ölçüde gösterdiğinizi belirleyebilmeniz için, "Hiç Yeterli Değilim"den "Çok Yeterliyim"e doğru giden beş seçenekli bir ölçek bulunmaktadır. Bu seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olan rakamı yuvarlak içine alarak görüşünüzü belirtiniz.

Lütfen hiçbir soruyu yanıtızsız bırakmayınız.

ÖRNEK

YETERLİK ALANLARI	YETERLİK DERECEYE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ
1. İşlenecek konunun amaçlarını belirtip günlük yaşamdaki yerini göstererek bütünleştirme.	1 2 3 (4) 5

- Seçenekler; 1 : Hiç yeterli değil
 2 : Çok az yeterli
 3 : Orta düzeyde yeterli
 4 : Çok yeterli
 5 : Tamamen yeterli

EK-3

Sayın Öğretmen Adayı,

Eğitimin temel öğelerinden biri olan öğretmenin, eğitim sistemi içerisindeki önemi tartışılmazdır. Bu anketin amacı, "İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezi için bilgi toplamaktır. Elde edilen bilgiler, bilimsel amaçlarla ve topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle anketin herhangi bir yerinde ad ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Sorulara, samimi ve objektif olarak cevap vermeniz araştırma bulgularının geçerliği için gereklidir.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümün başında özel bir açıklama yer almaktadır. Anketi, ilgili açıklamalara göre doldurunuz gerekmektedir.

Sizlerin 20 dakika gibi bir zamanınızı alacak bu ankete özen göstereceğinize olan inancımı bildirir, değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Kürşat Köseoğlu
A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Program Geliştirme Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde, kişisel ve eğitimsel durumunuza ilişkin dört soru bulunmaktadır. Yanıtlarınızı, size uygun gelen seçeneğin yanındaki parantezin içine "X" işareti koyarak veya yazarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz:

1. ( ) Erkek
2. ( ) Kadın

2. Sınıfınız:

1. ( ) ikinci sınıf
2. ( ) üçüncü sınıf
3. ( ) dördüncü sınıf

3. Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu:

1. ( ) Akademik lise
2. ( ) Maarif Koleji
3. ( ) Fen Lisesi
4. ( ) Meslek Lisesi

4. Lise mezuniyet dereceniz:

(Lütfen belirtiniz) .....

BÖLÜM II

Bu bölümde yer alan her cümle bir yeterliği ifade etmektedir. Öğretmenlerinizin, bu yeterlikleri uygulamada ne ölçüde gösterdiğini belirleyebilmeniz için "Hiç Yeterli Değil"den "Çok Yeterli"ye doğru giden beş seçenekli bir ölçek bulunmaktadır.

Lütfen hiçbir soruyu yanıtızsız bırakmayınız.

ÖRNEK

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERESESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ
1. İşlenecek konunun amaçlarını belirtip günlük yaşamdaki yerini göstererek bütünleştirme.	1 2 3 ④ 5

- Seçenekler; 1 : Hiç yeterli değil
 2 : Çok az yeterli
 3 : Orta düzeyde yeterli
 4 : Çok yeterli
 5 : Tamamen yeterli

Bu bölümdeki yeterlik alanları ile ilgili sorunları hem öğretmen elemanları hem öğrenciler cevaplamıştır.

A. ÖĞRETİM SÜREÇLERİ

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERECESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
1. Dersin amaçlarını kısaca açıklama	1	2	3	4	5
2. İşlenecek konunun günlük yaşamdaki yerini belirleyerek, onunla bütünleştirme	1	2	3	4	5
3. Konuya başlarken öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımlarını sağlayacak bir başlangıç yapma.	1	2	3	4	5
4. Yeni konuya başlarken daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurma	1	2	3	4	5
5. İşlenecek konu ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve psikomotor giriş davranışları gözden geçirme	1	2	3	4	5
6. İlgili derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirme.	1	2	3	4	5
7. Konunun ana çerçevesini oluşturma ve kısaca açıklama.	1	2	3	4	5
8. Küçük basamaklar halinde konuyu işleme	1	2	3	4	5
9. Konuları işlerken bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme.	1	2	3	4	5
10. Uygun örnekler verme	1	2	3	4	5

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERECESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
11. Konuya ilişkin önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durma	1	2	3	4	5
12. Öğrencilerin konu ile ilgili doğru açıklamalarını pekiştirme ve yanlışlarını düzeltme.	1	2	3	4	5
13. Ders işlerken düşündürücü sorular sorup öğrencileri düşünmeye yönlendirme.	1	2	3	4	5
14. Konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanma.	1	2	3	4	5
15. Konuya ve amaca uygun araç-gereç kullanma.	1	2	3	4	5
16. Zamanı etkili kullanma	1	2	3	4	5
17. Tüm öğrencilere dönüt alma ve tepkide bulunmada eşit şans tanıma.	1	2	3	4	5
18. Öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğini saptama	1	2	3	4	5
19. Öğrencilerin konuya ilişkin başarılarını değerlendirmede uygun ölçütler kullanma.	1	2	3	4	5
20. Öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi verme	1	2	3	4	5
21. Sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirme	1	2	3	4	5

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERESESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
22. Ölçme sonucunda yapılan öğrenci hatalarını öğrencilerle düzeltme	1	2	3	4	5
23. Değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanma	1	2	3	4	5

24,25,26 ve 27 soruları yalnızca uygulama boyutu içeren dersleri okutan öğretim elemanlarını gözönünde bulundurarak cevaplayınız.

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERESESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
24. Dersi uygulamalı olarak yürütme	1	2	3	4	5
25. Uygulamalar sırasında yeri geldiğinde ipuçları verme	1	2	3	4	5
26. Öğrenci öğretilmek isteneni öğreninceye kadar uygulamayı sürdürme.	1	2	3	4	5
27. Uygulamaların yeterli düzeye geldiği düşünüldüğünde öğrenciye bağımsız çalışma imkânı tanıma.	1	2	3	4	5

B. OKUL İÇİ İLİŞKİLER

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERECESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
28. Diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunma	1	2	3	4	5
29. Öğretmenlerle öğretime ilişkin ortak sorunları saptama	1	2	3	4	5
30. Öğretmenlerle iyi ilişkiler kurma	1	2	3	4	5
31. İdarecilerle iyi ilişkiler kurma	1	2	3	4	5
32. Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma	1	2	3	4	5
33. Eleştiriye açık olma	1	2	3	4	5
34. Diğer öğretmenlerle çalışmaya istekli olma	1	2	3	4	5
35. Öğrenciye güven vererek ona sağlıklı bir öğretmen modeli oluşturma	1	2	3	4	5
36. Programın uygulanışında tutum ve davranışlarıyla okulu sevilen bir ortam haline getirme	1	2	3	4	5
37. Öğrencilerden gelen soru ve dilekleri severek ve isteyerek cevaplandırma	1	2	3	4	5
38. Öğrencilerin akademik sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm arama	1	2	3	4	5
39. Öğrencilerin kişisel sorunlarını öğrencilerle tartışarak çözüm arama.	1	2	3	4	5

C. YENİ KAYNAKLARA ULAŞMA

YETERLİLİK ALANLARI	ÖĞRETMENLERİNİZİN YETERLİK DERECESİNE İLİŞKİN GÖRÜŞÜNÜZ				
40. Alanı ve mesleği ile ilgili araştırma ve yayınları izleyip öğrencilere duyurma	1	2	3	4	5
41. Çağdaş eğitim-öğretim yöntemleri hakkında bilgi edinme	1	2	3	4	5
42. Gelişmelerin tartışıldığı seminer ve kurslara katılma	1	2	3	4	5
43. Yenilikleri öğretim programına aktarma	1	2	3	4	5
44. Dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilme	1	2	3	4	5

EK-4

ÖĞRETİM ELEMANI GÖZLEM FORMU

DAVRANIŞ	YETERLİK DERESESİ					
1. Dersin amaçlarını kısaca açıklama	0	1	2	3	4	5
2. İşlenecek konunun günlük yaşamdaki yerini belirleyerek, onunla bütünleştirme	0	1	2	3	4	5
3. Konuya başlarken öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse katılımlarını sağlayacak bir başlangıç yapma.	0	1	2	3	4	5
4. Yeni konuya başlarken daha önceki konular ya da derslerle ilişki kurma	0	1	2	3	4	5
5. İşlenecek konu ile ilgili bilişsel, duyuşsal ve psikomotor giriş davranışları gözden geçirme	0	1	2	3	4	5
6. İlgili derste önceden öğrenilenleri tekrar yoluyla pekiştirme.	0	1	2	3	4	5
7. Konunun ana çerçevesini oluşturma ve kısaca açıklama.	0	1	2	3	4	5
8. Küçük basamaklar halinde konuyu işleme	1	2	3	4	5	
9. Konuları işlerken bilinenden bilinmeyene, basitten karmaşığa doğru bir yol izleme.	0	1	2	3	4	5
10. Uygun örnekler verme	0	1	2	3	4	5

DAVRANIŞ	YETERLİK DERECEİ					
11. Konuya ilişkin önemli ve kritik noktaları belirtip üzerinde durma	0	1	2	3	4	5
12. Öğrencilerin konu ile ilgili doğru açıklamalarını pekiştirme ve yanlışlarını düzeltme.	0	1	2	3	4	5
13. Ders işlerken düşündürücü sorular sorup öğrencileri düşünmeye yönlendirme.	0	1	2	3	4	5
14. Konuya ve amaca uygun yöntem ve teknikler kullanma.	0	1	2	3	4	5
15. Konuya ve amaca uygun araç-gereç kullanma.	0	1	2	3	4	5
16. Zamanı etkili kullanma	0	1	2	3	4	5
17. Tüm öğrencilere dönüt alma ve tepkide bulunmada eşit şans tanıma.	0	1	2	3	4	5
18. Öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliğini saptama	0	1	2	3	4	5
19. Öğrencilerin konuya ilişkin başarılarını değerlendirmede uygun ölçütler kullanma.	0	1	2	3	4	5
20. Öğrencilere sınav içeriği ve türü konusunda açıklayıcı bilgi verme	0	1	2	3	4	5
21. Sınav sonuçlarını objektif olarak değerlendirme	0	1	2	3	4	5
22. Ölçme sonucunda yapılan öğrenci hatalarını öğrencilerle düzeltme	0	1	2	3	4	5

DAVRANIŞ	YETERLİK DERECEİ					
23. Değerlendirme sonuçlarından öğretimi biçimlendirmede yararlanma	0	1	2	3	4	5
24. Dersi uygulamalı olarak yürütme	0	1	2	3	4	5
25. Uygulamalar sırasında yeri geldiğinde ipuçları verme	0	1	2	3	4	5
26. Öğrenci öğretilmek isteneni öğreninceye kadar uygulamayı sürdürme.	0	1	2	3	4	5
27. Uygulamaların yeterli düzeye geldiği düşünüldüğünde öğrenciye bağımsız çalışma imkânı tanıma.	0	1	2	3	4	5
28. Diğer öğretmenlere mesleki yardımda bulunma	0	1	2	3	4	5
29. Öğretmenlerle öğretime ilişkin ortak sorunları saptama	0	1	2	3	4	5
30. Öğretmenlerle iyi ilişkiler kurma	0	1	2	3	4	5
31. İdarecilerle iyi ilişkiler kurma	0	1	2	3	4	5
32. Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma	0	1	2	3	4	5
33. Eleştiriye açık olma	0	1	2	3	4	5
34. Dünyadaki gelişmeleri takip edecek düzeyde bir yabancı dil bilme	0	1	2	3	4	5

ABSTRACT

In this study it has aimed to detect the opinions about the efficiency of the teaching staff at Turkish Republic of Northern Cyprus Teachers Training College. This study has been presented in four sections : Preface, Method, findings and Evaluation Summary, Result and Suggestions.

In this study which was carried out with survey method, in the first stage factual data about the teacher' efficiency in their teaching process and in their relationships at school and also their efficiency in reaching and making use of the new resources in their field were collected.

On the basis of this data, a questionnaire has been presented to the supervisor of the thesis and also to the specialists in this subject, to have their opinions and suggestions. After an experimental application of it on the students and the teachers of the Faculty of Educational Sciences in Ankara University and the Faculty Education in Hacettepe University a questionnaire consisting of 44 items was developed and from the observable items of this questionnaire a form of observation consisting of 34 items has been formed.

The questionnaire has been applied to 14 teachers currently teaching at Turkish Teachers Training College and also to 156 students and 14 teachers were observed at least twice.

The data obtained as a result of the questionnaire were

related and unrelated t test. in accordance with the objectives. The data obtained as a result of this analysis have been filled in the statistic forms.

As a result of this research it has been found out that there are maninful differences between the views of the teachers and the views of the students on the behaviours of the teachers. The teachers have a more positive view of themselves than the students have of them. The results of the observation support the students' views.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ